

Vlaanderen
is jeugd

GROTEPRIORITEITENDEBAT

Laat jouw stem horen op 26 april!

GROTEPRIORITEITENDEBAT

**Laat jouw stem horen en kom op 26 april naar het
#Groteprioriteitendebat in Brussel!**

Herman Teirlinckgebouw - Havenlaan Brussel

LAAT JOUW STEM HOREN!

#Groteprioriteitendebat

Heb je een uitgesproken mening en sterke argumenten over wat er in Vlaanderen beter kan voor kinderen en jongeren, of denk je hier graag samen met kinderen en jongeren over na? Blader dan snel door deze brochure en ga zelf aan de slag!

Waar moeten de Vlaamse ministers de komende jaren op inzetten zodat gelijke kansen, groene ruimte, brede ontwikkeling en een stem hebben in de samenleving een haalbare kaart worden voor alle kinderen en jongeren?

Klimaatverandering, psychisch welzijn, de zoektocht naar een goede job...

Waarover maken kinderen en jongeren zich zorgen?

Waarover maak jij je zorgen als het over kinderen en jongeren gaat?

Verzamel ideeën, argumenten en acties aan de hand van bijgevoegde methodiek en kom ze delen tijdens **het #Groteprioriteitendebat in Brussel op 26 april 2019**.

Het debat is een belangrijke fase in de opmaak van het Vlaams jeugd- en kinderrechten-beleidsplan 2020-2024. Dat plan verzamelt alle aandachtspunten voor kinderen, jongeren en hun rechten die de Vlaamse ministers de komende jaren met hun beleid willen aanpakken. Het is de vijfde keer dat de Vlaamse Regering een jeugdbeleidsplan zal voorleggen aan het parlement. Dit gebeurt een jaar na het begin van de regeerperiode en is per decreet bepaald.

Tijdens **het #Groteprioriteitendebat** gaan we samen debatteren over de grote uitdagingen waar kinderen en jongeren van wakker liggen en waar we de komende jaren op moeten inzetten. Hiervoor rekenen we ook op jouw expertenblik!

Tot binnenkort op het **#Groteprioriteitendebat?!**

WAAR LIG JIJ WAKKER VAN?

werk . **levensloopbaan** .
levenslang en levensbreed
leren . overgang school-werk
informatie . begeleiding .
talenten . persoonlijke
ontwikkeling . visie 2050
p.5

vrije tijd . armoede .
basisvoorzieningen .
non-discriminatie .
grondrechten . materiële
deprivatie . kansarmoede .
gelijke kansen .
huisvesting . onderwijs
p.28

vrijetijdsbeleving . sporten .
spelen . drempels . ruimte voor
experiment . jeugdwerk .
verenigingen . vrijheid .
samenwerking . **bruggen**
bouwen . toegankelijk . cultuur .
brede school . zelf invullen
p.34

goed in je vel . pesten .
taboe . **welbevinden** . uit
huis . **kwetsbare groepen**
. geweld tegen kinderen en
jongeren . hulpverlening .
school . druk . watwat
p.22

intersectionaliteit .
minderjarige nieuwkomers .
superdiversiteit .
gender . handicap . masterplan
diversiteit . inclusie .
M-decreet . participatie .
beeldvorming
p.16

kritisch denkende burgers .
online media . mediawijs .
participatie . actorschap .
jeugdinformatie . weerbaarheid .
polarisatie . no hate . vrijwillige
inzet . maatschappelijk
engagement
p.10

omgeving . klimaat .
duurzaamheid . ecologie .
bewuste keuzes . veilig naar
school . groen . speelpleintjes .
gedeelde ruimte
p.40

AAN DE SLAG!
p.45

WERK / **LEVENSLLOOPBAAN** / LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN
/ OVERGANG SCHOOL-WERK / INFORMATIE / BEGELEIDING /
TALENTEN / PERSOONLIJKE ONTWIKKELING / VISIE 2050

Jongeren hebben nood aan kwalitatieve informatie over en inzicht in hun levensloopbaan en de arbeidsmarkt. **Alle jongeren, met aandacht voor de meest kwetsbaren, moeten ondersteuning op maat krijgen, en hun competenties, talenten en interesses moeten centraal staan in zowel de zoektocht naar kwaliteitsvol werk als tijdens de onderwijsloopbaan.** Jongeren hebben het moeilijk om werkervaring op te bouwen en ervaren een mismatch met hoge, vaak onrealistische eisen van de arbeidsmarkt. Ze belanden vaak ongewild in preciaire statuten: obetaalde stages, interim, korte contracten... Dit leidt tot een verzwakte maatschappelijke situatie, een grotere kans op armoede en heeft een impact op hun welbevinden en huisvesting.

Kinderen en jongeren moeten zelf vorm kunnen geven aan hun levensloopbaan waarbij ze toegang hebben tot **informatie op hun maat** en ondersteund worden in hun **persoonlijke ontwikkeling** vanuit het perspectief van **levenslang en levensbreed leren**.

Context

Uit onderzoek van Elchardus en De Braak blijkt dat 43% van de jongvolwassenen (25 tot 35 jaar) verwacht dat zij de werkzekerheid van hun ouders niet zullen evenaren, en dat 70% ervan overtuigd is dat men in de toekomst zal moeten werken in almaar zwakkere statuten die weinig sociale bescherming bieden. Voor Belgische jongvolwassenen lijkt de ideale loopbaan nog altijd de vaste of lineaire loopbaan te zijn. Bovendien ondervinden jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties - zoals jongeren die laaggeschoold zijn, een arbeidsbeperking hebben of jongeren van buitenlandse herkomst - bijkomende moeilijkheden om in een duurzame job te landen.

Het aandeel vroegtijdige schoolverlaters steeg van 9,7% in het schooljaar 2014-2015 tot 10,4% in het schooljaar 2015-2016. In het schooljaar 2015-2016 waren er 12,7% jongens en 8,0% meisjes die vroegtijdig school verlieten. De vooropgestelde waarde van minder dan 5,2% werd niet gehaald. Volgens de berekeningen van de EAK-indicator gebaseerd op survey-data bleef het vroegtijdig schoolverlaten in Vlaanderen stabiel op 7,2% in 2017⁴.

¹Elchardus en De Braak, 2014

²Jaarverslag VDAB, 2017

³Vroegtijdig schoolverlaten in het Vlaams secundair onderwijs. Cijfer rapport voor de schooljaren 2010-2011 tot en met 2015-2016

⁴European Labour Force Survey, 2017

De werkzaamheidsgraad van jongeren (20 tot 24 jaar) ligt over het algemeen duidelijk lager dan bij de andere leeftijdsgroepen omdat een groot aandeel van de 20- tot 24-jarigen nog studeert en dus beschouwd wordt als zijnde niet-beroepsactief. Maar een lage werkzaamheidsgraad in deze leeftijdsgroep kan ook een gevolg zijn van een relatief hoog aantal werkloze jongeren of jongeren die om een niet-studiegerelateerde reden niet-actief zijn op de arbeidsmarkt.

In 2017 waren er in het Vlaamse Gewest 7,2% NEET-jongeren⁵ van 15 tot 24 jaar. Deze jongeren vormen een specifiek kwetsbare groep werklozen omdat zij niet aan het werk zijn en geen onderwijs of opleiding volgen. Vlaanderen ligt onder het Belgische (9,3%) en het Europese gemiddelde (10,9%).

Hoogopgeleide jongeren zijn in de periode van vijf jaar na hun afstuderen gemiddeld drie jaar aan het werk. Hun laaggeschoolde leeftijdsgenoten hebben in dezelfde periode gemiddeld maar iets langer dan één jaar een baan.⁷ In 2016 was de jeugdwerkloosheid voor jongeren tussen 15 en 24 jaar 11,5% voor hoog- en middelopgeleide jongeren en 27% voor laagopgeleide jongeren. De stijging van het aantal hoogopgeleiden kan ook een verslechtering van de positie van laagopgeleiden met zich meebrengen doordat laaggeschoolden uit hun jobs verdrongen worden.⁸

Een kwaliteitsvolle job is een job die aansluit op de interesses, talenten en diploma's van jongeren, die eerlijke werkomstandigheden, stabiliteit, zekerheid en respect voor arbeidsrechten garandeert, een eerlijk loon oplevert en die alle jongeren gelijke kansen biedt om de nodige vaardigheden te ontwikkelen, ervaring op te doen en door te groeien. Een van de **EU Youth Goals is 'kwaliteitsvol werk voor iedereen'**. Jongeren willen dat Europa strijdt voor gelijke rechten en het beëindigen van discriminatie op de arbeidsmarkt.^{9,10} Ook de Vlaamse Jeugdraad roept op tot bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt aan de hand van een arbeidswetgeving die niet discrimineert en praktijktesten om discriminatie op te sporen.¹¹ **De Sustainable Development Goal 'waardig werk voor iedereen' benadrukt de nood om te komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook het aanzienlijk terugschroeven van NEET's, jongeren die niet aan het werk zijn, geen onderwijs volgen en niet met een opleiding bezig zijn.**¹²

⁵ NEET-Jongeren: Not in Education, Employment or Training

⁶ Departement Onderwijs, 2018

⁷ Cockx, 2013

⁸ Sels, Vansteenkiste en Knipprath, 2017

⁹ SDG's, 2015

¹⁰ Memorandum Vlaamse Jeugdraad, 2018

Deze doelstellingen komen eveneens terug in de Vlaamse vertaling van de SDG's: in de langetermijnstrategie 'Visie 2050' met de transitie naar levenslang leren en de prioriteitsamenleving, en in het 2030-doelstellingenkader 'Vizier 2030' met de doelstelling rond volledige tewerkstelling en werkbare jobs.¹³

Informatie...

Veel jongeren voelen zich onzeker in de zoektocht naar een kwaliteitsvolle levensloopbaan: ze vinden dat ze onvoldoende informatie en ondersteuning op maat krijgen.¹⁴

Jongeren hebben nood aan informatie op maat, zowel bij de keuze van hun studie als bij de keuze van hun loopbaan.

Deze informatie dient ruimer te gaan dan jongeren sollicitatievaardigheden bijbrengen: ook arbeidsmarktcompetenties, kennis van hun rechten en plichten als werkzoekende en als werknemer, en toegang tot projecten voor jonge werkzoekenden zijn nodig.¹⁵¹⁶ Jongeren vinden moeilijk toegang tot bestaande informatie. Er is nood aan een transversale aanpak om bestaande informatie te bundelen en te ontsluiten. Jongeren geven aan dat het onderwijs hen niet voldoende voorbereidt op de arbeidsmarkt, dat ze een gebrek aan ervaring hebben en dat er een te sterke focus ligt op diploma's.¹⁷ Jongeren zijn dan ook vragende partij voor meer praktijkgerichte vakken, meer (betaalde) kwaliteitsvolle stages, en meer vaardigheden voor zelfstandig leven.¹⁸ Ze willen bovendien dat werkgevers de vaardigheden die ze geleerd hebben tijdens stages, vrijwilligerswerk en andere vormen van niet-formeel leren meer erkennen als relevante werkervaring.¹⁹ Vanaf 2019 zal het mogelijk zijn voor jongeren om hun competenties die ze verwerven door hun job, hobby's of zelfstudie te laten erkennen in een EVC-testcentrum (Erkenning Van Competenties). De EVC-standaarden zijn gebaseerd op beroepskwalificaties en dienen om de arbeidsmarkt of vervolgopleidingen toegankelijk te maken. Bovendien bieden 70 studierichtingen vanaf september 2019 de mogelijkheid van duaal leren aan, waarbij leerlingen leren op school kunnen combineren met leren op de werkplek.

¹¹SDG's, 2015

¹²Visie 2015

¹³De Ambrassade, 2016

¹⁴Advies Vlaamse Jeugdraad, 2017

¹⁶Memorandum Vlaamse Jeugdraad, 2018

¹⁷De Potter, 2018

¹⁸Bachelorproef VIVES, 2018

¹⁹EU Youth Goals, 2018

... en begeleiding op maat

Naast informatie hebben jongeren ook begeleiding op maat nodig, waarbij de zoektocht naar de juiste opleiding en werk vertrekt vanuit de jongere zelf, eerder dan vanuit een openstaande vacature. Zo kan gericht gezocht worden naar een duurzame job die aansluit op het profiel, de verwachtingen, interesses, competenties en talenten van jongeren. Dit om te vermijden dat jongeren verplicht worden een job aan te nemen die niet bij hen past of niet haalbaar is. **Individuele begeleiding ondersteunt de jongere in zijn of haar zoektocht naar een job. Tot die begeleiding horen onder meer het aanduiden van een aanspreekpunt, het op maat informeren voordat jongeren een bepaalde opleiding starten, het samen uitstippelen van een sollicitatiestrategie, en het weerbaarder maken van jongeren tijdens onzekere periodes.** Daarnaast moeten ook werkgevers gesensibiliseerd en geadviseerd worden bij de aanwerving van jongeren. Er is nood aan een geïntegreerde aanpak van begeleiding, waarbij jongeren in alle aspecten van hun transitie naar volwassenheid, waaronder de zoektocht naar werk, ondersteund worden. Dit vergt samenwerking tussen verschillende partners en sectoren. **Er zou meer aandacht moeten gaan naar de mate waarin niet-formeel en informeel leren flankerend en ondersteunend kunnen zijn.**²⁰ Bovendien dient deze begeleiding ook tijdens de eerste werkervaring door te lopen, zodat men jongeren blijvend opvolgt.

Een kinder- en mensenrechtenkader

Naast de algemene beginselen van non-discriminatie, belang van het kind, en het recht om gehoord te worden erkent het Kinderrechtenverdrag ook het recht op leven, overleven en ontwikkeling (art. 6) en het recht op onderwijs (art. 28). De doelstellingen van het onderwijs (art. 29) moeten gericht zijn op de ontplooiing van de persoonlijkheid, de talenten en de geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind.²¹

Vanuit het Comité voor de Rechten van het Kind wordt de aandacht gevestigd op de drempels en de ongelijkheid op de schoolbanken, té hoge schoolfacturen en discriminatie op de schoolbanken. Er wordt gevraagd om onder andere ongelijkheid weg te werken, discriminatie te bestrijden, schoolkosten te beperken en leerkrachten te versterken in hun interculturele vaardigheden.²²

²⁰ Beleidsadvies KeKi, 2018

²¹ Verdrag inzake de Rechten van het Kind, 1989

²² CRK Slotbeschouwingen België, 2019

**KRITISCH DENKENDE BURGERS / ONLINE MEDIA /
MEDIAWIJS / PARTICIPATIE / ACTORSCHAP /
JEUGDINFORMATIE / WEERBAARHEID / POLARISATIE / NO HATE /
VRIJWILLIGE INZET / MAATSCHAPPELIJK
ENGAGEMENT**

Burgerschap en participatie leven vandaag de dag sterk bij kinderen en jongeren. Zij willen zelf actor zijn in het vormgeven van hun toekomst, maar ze hebben het gevoel dat er te vaak niet naar hen wordt geluisterd.

Context

Meer dan ooit laten kinderen en jongeren van zich horen, maar het maatschappelijk debat erkent hun stem te weinig. Het gebrek aan participatie en inspraak is te voelen in alle domeinen van de overheid. Dit komt doordat er te weinig voeling is met hun leefwereld, waardoor het beleid onvoldoende op kinderen en jongeren is afgestemd. **In 2018 rapporteerde 5,2% van de jongeren tussen 14 en 25 jaar dat ze passief, actief of organiserend deelnemer zijn van een participatief orgaan op school (leerlingenraad, scholierenparlement, studentenraad,...) en 3,2% dat ze deelnemer zijn van een jeugdraad, (kinder)gemeenteraad, cultuurraad, sportraad of dergelijke. Dit is dus een kleine minderheid van de Vlaamse kinderen en jongeren.**²³

Kinderen en jongeren hebben, net als iedereen, hun eigen kijk op hun omgeving en de wereld. Het zijn competente burgers die het verdienen om actief mee vorm te geven aan de wereld.

Het is dan ook niet meer dan normaal dat het beleid op alle niveaus (van lokaal tot Europees) blijvend inzet op verschillende vormen van directe en indirecte participatie van jongeren aan onze samenleving, daarbij rekening houdend met de diversiteit van onze jeugd, hun leefwereld, leeftijd en gevarieerde interesses. Op die manier kunnen formeel stemrecht en andere vormen van participatie elkaar aanvullen en versterken.²⁴

Jongeren worden aangemoedigd om deel te nemen aan de dialoog, maar dit is vaak een eenzijdig verhaal. Het beleid ondersteunt de input van de jongeren te weinig. Er moet een wederkerigheid gelden waarbij jongeren voor hun rechten kunnen opkomen en de overheid een platform voorziet met wederzijdse erkenning en waardering. **Kinderen en jongeren missen kennis over de democratie, de rechtstaat en hun eigen rechten als kind.** Ze voelen zich machteloos om zelf iets te veranderen in hun eigen leven. We blijven beperkt tot de laagste treden van de participatieladder, een passieve interpretatie van participatie. De goede bedoelingen zijn er, maar er is een gebrek aan een degelijke uitwerking. Participatiemoehheid bij kinderen en jongeren is hiervan een rechtstreeks gevolg.

11

²³JOP-monitor IV, 2018

²⁴Standpuntnota Memorandum verkiezingen, Vlaamse Jeugdraad, 2019

BURGERSCHAP BIJ KINDEREN EN JONGEREN

Jeugdinformatie als basis voor kwaliteitsvolle participatie

Kinderen en jongeren leren op een kindgerichte manier over hun rechten. Hierbij moet de groep minderjarige nieuwkomers speciale aandacht krijgen. Zo zouden zij op een kindvriendelijke wijze informatie over hun rechten, begeleiding en ondersteuning in het onderwijs moeten krijgen en worden kinderen en jongeren geïnformeerd over onze democratie, de rechtstaat en het verdrag van de rechten van het kind. Met deze instrumenten leren zij de maatschappij beter begrijpen en kunnen ze hier zelf mee aan de slag gaan. Meerdere studies gaven aan dat jongeren zich niet gerepresenteerd voelen op school. Leerlingen hebben vaak minimale inspraak bij leerlingengraden, en deze worden beperkt tot bepaalde thema's zoals schoolreglementen en conflictsituaties. Ze melden ook dat lage verwachtingen, vooroordelen of stigmatisering een invloed hebben op leerprestaties, het gedrag en de motivatie van leerlingen.²⁵ De nadruk ligt tegenwoordig te veel op presteren terwijl het onderwijs meer zou moeten focussen op het leven na de schoolcarrière door hen kritisch te leren denken. Een van de EU Youth Goals is 'kwaliteitsvol leren'. Jongeren moeten dan ook interculturele en praktische vaardigheden aangeleerd krijgen.²⁶ Ook kritisch nadenken, creativiteit, burgerschapseducatie en politieke vorming moeten in het lessenpakket worden opgenomen.²⁷²⁸²⁹

Jongeren betogen

Kinderen en jongeren zijn erg begaan met het klimaat en komen nu massaal op straat. Het burgerplatform 'Youth for Climate' meldt: "We zetten onze manifestaties verder tot we zeker zijn dat we gehoord worden".³⁰ Dit geeft goed weer hoe kinderen en jongeren zich niet gerepresenteerd voelen door de verschillende overheden. Voorlopig worden kinderen en jongeren te vaak enkel betrokken bij jeugdthema's en vrijetijdsbeleid. Dit zou moeten opengetrokken worden naar alle beleidsdomeinen. Kinderen en jongeren zijn volwaardige burgers van de maatschappij en hun stem telt mee. Ze willen participeren in de samenleving maar moeten hiertoe ook de kans krijgen. Het sterke signaal van de betogers is alom vertegenwoordigd in de media, maar wordt nog niet opgenomen door de politieke wereld.

²⁵ Alternatief rapport Kinderrechtencoalities, 2018 in Beleidsadvies KeKi, 2018

²⁶ EU-Youth Goals, 2018

²⁷ Shortlist de Ambrassade, 2017

²⁸ Beleidsadvies KeKi, 2018

²⁹ Scholierenrapport Vlaamse Scholierenkoepel, 2016

³⁰ <https://youth4climate.be/nl-BE/pages/information>

Sociale media

De participatie van kinderen en jongeren in de samenleving hangt sterk samen met sociale media. De meeste jongeren zijn enigszins vertrouwd met de computer en het internet; slechts een zeer kleine groep van hen kan echt “offline” genoemd worden. Deze jongeren vormen echter een kwetsbare groep in een samenleving die zich steeds meer digitaliseert: voor hen is de digitale kloof een feit.³¹ Jongeren signaleren de aanwezigheid van een sociale druk, waarbij iedereen het ideale beeld van zichzelf wil creëren op sociale media. Er wordt veel nagedacht over wat andere mensen van hen denken. Dit leidt soms af van het werk- en schoolleven.³² Het is belangrijk dat kinderen en jongeren geïnformeerd en veilig omgaan met het internet. Mediawijsheid zet hierover sensibiliseringsacties op voor kinderen en jongeren, maar ook voor ouders en leerkrachten.

‘Hate speech’ en fake news zijn beduidende thema’s die extra aandacht vereisen. Niet alle kinderen zijn even weerbaar en vaak vatbaar voor de ongepaste inhoud op sociale media. Het is daardoor een grote factor bij jongeren die zich niet goed in hun vel voelen, bij pestgedrag en radicalisering.

Experten wijzen ook op het gevaar van een filterbubbel en echo-chamber op sociale media. Deze fenomenen houden in dat jongeren enkel meningen en berichten te zien krijgen die in overeenstemming zijn met hun eigen interesses en houdingen. Dit betekent dat ze afgesloten zijn van andere meningen en een vertekend beeld krijgen van de werkelijkheid, waarbij hun eigen visie terug wordt geëchoed.³³ Een van de EU Youth Goals is ‘informatie en constructieve dialoog’. **Men streeft naar betrouwbare informatie voor Europese jongeren en een ondersteuning van hun vaardigheden om kritisch informatie te kunnen evalueren.** Zo kunnen ze verantwoordelijke en kritische mediagebruikers worden. Jongeren hebben nood aan vaardigheden om respectvol, tolerant en niet-gewelddadig te communiceren, online en offline.³⁴

³¹ Beleidsadvies KeKi, 2018

³² Bachelorproef VIVES, 2018

³³ Bachelorproef VIVES, 2018

³⁴ EU-Youth Goals, 2018

Vrijwillige inzet

De focus wordt gelegd op maatschappelijke inzet van mensen op vrijwillige basis, zoals het uitvoeren van vrijwilligerswerk, informele zorg en burgerinitiatieven die niet georganiseerd hoeven te zijn. Vrijwilligers komen onder steeds meer druk te staan en moeten voldoen aan grotere expliciete verwachtingen om maatschappelijke problemen mee op te lossen. De “regulitis” en de plan- en rapporteringslast voor de verschillende overheden vormen een probleem. Hierdoor geraken vrijwilligers ontmoedigd en vermoeid waardoor vrijwilligerswerk minder populair wordt. Vrijwilligers horen meer waardering en erkenning te krijgen. Decentralisatie zorgt voor een grotere kloof tussen de Vlaamse overheid en lokale besturen, waarbij niet alle lokale besturen op hetzelfde niveau werken. De Vlaamse overheid zorgt voor een minimale gelijkheid tussen de lokale besturen. De waarde van vrijwilligers wordt nog te vaak miskend. Het zijn bruggenbouwers van de maatschappij. **De competenties die ze vergaren worden erkend door de Vlaamse overheid en kan hen helpen in hun verdere levensloopbaan. Ook binnen de European Youth Goals wordt er aandacht besteed aan vrijwillige inzet van kinderen en jongeren. Daarin wordt gesteld dat er aandacht moet zijn voor de competenties die ontwikkeld worden in het kader van je vrijwillig inzetten, vrijwilligerswerk uitoefenen en informeel leren.**³⁵

STREVEN NAAR EEN MAATSCHAPPIJ WAAR KINDEREN EN JONGEREN ACTIEF PARTICIPEREN

Europese Unie

De Europese Unie ondersteunt de actieve participatie van kinderen en jongeren. Het European Youth Forum³⁶ heeft in 2017-2018 enkele EU Youth Goals gepresenteerd. Een van deze goals luidt ‘participatie en ruimte voor allen’. Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie, heeft verzekerd er alles aan te doen de komende verkiezingen volledig eerlijk te laten verlopen. **Het is belangrijk dat jongeren vertrouwen hebben in het politieke systeem en hier ook actief aan willen deelnemen.** De Europese Unie heeft enkele instrumenten ingeroepen om fake news te detecteren, waaronder factcheckers, nakijken en garanderen van kwaliteitsjournalistiek en academische onderzoekers.

Ook de **Youth Dialogue**, de vroegere gestructureerde dialoog, is een voorbeeld van participatie. Dit is een proces dat continu loopt en waarbinnen ook de EU Youth Goals werden opgesteld.

³⁵ EU-Youth goals, 2018

³⁶ www.youthforum.org

Voorbeelden van participatie in Vlaanderen

“**De Vlaamse Jeugdraad** streeft naar een samenleving waaraan kinderen en jongeren actief mee vorm geven. We doen dat door de stem van kinderen, jongeren, jeugdorganisaties en jeugdadviesorganen te vertolken en versterken”.³⁷ De jeugdraad is een officiële adviesraad van de Vlaamse Regering en een sterk voorbeeld van participatie van jongeren aan beleid. Zij worden gevraagd advies te geven telkens wanneer een beslissing wordt genomen die kinderen en jongeren aanbelangen. De jeugdraad bestaat uit jongeren en jeugdwerkers en wordt ondersteund door De Ambrassade.

Ook het **Burgerkabinet ‘Geef mee kleur aan jeugd’** is een voorbeeld van beleidsparticipatie. Binnen dit burgerkabinet werd gewerkt rond diversiteit in het jeugdwerk met verschillende stakeholders. Onder de 134 deelnemers was ook een delegatie jongeren en begeleiders van het Netwerk tegen Armoede en een aantal ervaringsdeskundigen armoede.

Een ander instrument is het **Groteprioriteitendebat**. Tijdens het #Groteprioriteitendebat komen jongeren, jeugdwerkers, kinderrechtenactoren, het middenveld, ambtenaren en onderzoekers samen om te debatteren over de grote uitdagingen waar kinderen en jongeren van wakker liggen.

Het debat is een belangrijke fase in de opmaak van het Vlaams jeugd- en kinderrechten-beleidsplan. Dat plan verzamelt alle aandachtspunten voor kinderen, jongeren en hun rechten die de Vlaamse ministers de komende jaren met hun beleid willen aanpakken. Voor het beleidsplan 2015-2019 werd deze methode toegepast en voor het nieuwe Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan zal dit opnieuw gedaan worden.

Kinderrechten en mensenrechten

Een van de belangrijkste algemene beginselen van het Kinderrechtenverdrag - naast non-discriminatie, het belang van het kind en het recht op leven, overleven en ontwikkeling - is het recht van het kind om gehoord te worden in die zaken die het kind aanbelangen. Kinderen en jongeren hebben dan ook het recht om hun mening kenbaar te maken en gehoord te worden.³⁸

Participatie van kinderen en jongeren aan het beleid is hierin van groot belang zodat zij hun mening, visie en bezorgdheden kunnen uiten, en dat hier uiteraard ook gevolg aan gegeven wordt. Hierin moet rekening gehouden worden met de meest kwetsbare kinderen en jongeren.

³⁹

Daarnaast hebben kinderen en jongeren ook recht op vrijheid van meningsuiting, godsdienst en vergadering. Dit zijn rechten die je ook terugvindt in de algemene mensenrechtenverdragen (burgerlijke en politieke rechten).

³⁷ <https://vlaamsejeugdraad.be/over-ons/voorstelling>

³⁸ Verdrag inzake de Rechten van het Kind, 1989

³⁹ CRK Slotbeschouwingen België, 2019

INTERSECTIONALITEIT / MINDERJARIGE NIEUWKOMERS /
SUPERDIVERSITEIT / GENDER / HANDICAP / MASTERPLAN DIVERSITEIT
/ **INCLUSIE** / M-DECREET / PARTICIPATIE / BEELDVORMING

De samenleving wordt steeds diverser, op tal van vlakken, zoals culturele diversiteit, de thuistalen en -culturen, levensbeschouwing, gender, handicap... Niet alleen neemt de **diversiteit** toe, ze **wordt** op zich ook steeds **meer divers**.⁴⁰ Om in te spelen op deze complexe, maar uitdagende realiteit, is het belangrijk om te focussen op de competenties, vaardigheden en attitudes van iedereen die met kinderen en jongeren in al hun diversiteit werkt. Omdat elk kind en elke jongere recht heeft om te participeren aan onze samenleving, streven we een inclusieve samenleving na.

Er is daarom nood aan het opentrekken van bestaande referentiekaders om de samenleving inclusiever te maken en tegemoet te komen aan de noden van alle kinderen en jongeren in Vlaanderen, met speciale aandacht voor de meest kwetsbaren. Door dit te doen erkennen we dat kinderen en jongeren in fundamenteel verschillende levensomstandigheden opgroeien.

Context

Diversiteit binnen diversiteit wordt vaak 'superdiversiteit' genoemd. Superdiversiteit verwijst naar een verscheidenheid aan etnische, culturele, sociale en economische achtergronden en gaat dus over meer dan de aanwezigheid van mensen met een migratieachtergrond. In de Bachelorproef van VIVES (2018) stelt men dat daarmee leren omgaan en nieuwe identiteiten creëren de kunst is.

Superdiversiteit kan benaderd worden vanuit intersectioneel of kruispuntdenken:

"Kruispuntdenken is een manier van denken over verschil die vertrekt vanuit de samenhang en verwevenheid van kenmerken die mensen en groepen doen verschillen van elkaar. Dit perspectief stelt dat wij mensen geen maatschappelijk vrij zwevende subjecten zijn, maar allen een maatschappelijke positie toegewezen krijgen aan de hand van factoren zoals gender, etniciteit, klasse, nationaliteit, seksualiteit...".⁴¹ Naast het inzetten op diversiteit binnen het jeugdwerkbeleid, zoals we doen met het Masterplan Diversiteit in/en het Jeugdwerk 2018- 2020, moeten we aandacht hebben voor diversiteit binnen alle beleidsdomeinen.

⁴⁰Omgevingsanalyse Onderwijs, 2018

⁴¹Lutz, 2002

Dit impliceert dat er blijvend ingezet moet worden op diversiteit in, onder andere, het andere vrijetijdsaanbod (sport, cultuur, media ...), op de rol die andere actoren (onderwijs, welzijn, preventie, buurtwerk ...) spelen in het leven van kinderen en jongeren, op een diverse jeugdbril bij infrastructuur en op de sensibilisering van de brede samenleving over het belang van vrije tijd voor alle kinderen en jongeren. Samenwerkingen op verschillende niveaus en tussen verschillende actoren kunnen hiertoe bijdragen.

Dit wordt ook onderschreven in “Visie 2050: een langetermijnstrategie voor Vlaanderen” van de Vlaamse Regering, waarbij een multi-actorgovernance⁴² met gedeeld eigenaarschap essentieel wordt bevonden bij het realiseren van de transitieprioriteiten die in de visie vooropgesteld worden. Een hoge mate van betrokkenheid, transparantie, participatie, co-creatie en interactie tussen publieke en private spelers is cruciaal.

In het kader van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019 werden verschillende initiatieven rond inclusie opgezet. Een voorbeeld van een project binnen de vrije tijd en meer specifiek binnen de sport, is het Platform Buurtsport. Vanuit het Expertisecentrum Buurtsport werd ingezet op vorming rond kansengroepen, zoals ‘sport en armoede’ en ‘maatschappelijk kwetsbare kinderen’. Ook vanuit het beleidsdomein onderwijs wordt gestreefd naar meer inclusie op de schoolbanken. Het **M-decreet** (decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften) geeft aan hoe Vlaamse scholen moeten omgaan met leerlingen die door een beperking de lessen in een gewone school niet zomaar kunnen volgen. Het M-decreet garandeert dan ook dat elk kind in het gewoon onderwijs terecht kan. Inclusief onderwijs wordt hiermee de eerste optie, met als doel meer leerlingen in het gewoon onderwijs school te laten lopen. Daarbij wordt een principe van redelijke aanpassing gehanteerd, wat inhoudt dat barrières waarmee leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te maken hebben, weggenomen worden in een normale schoolomgeving. Zo kunnen die leerlingen de lessen volgen en zich optimaal ontwikkelen. Dit sluit aan bij het principe van Universal Design for Learning (UDL): de leerstof aanbieden op een manier die toegankelijk is voor een diverse leerlingenpopulatie door te variëren in bijvoorbeeld materialen, methoden en evaluatie.

Naar een inclusieve samenleving

Hoewel de Vlaamse overheid op verschillende manieren inzet op een inclusieve samenleving, moeten we vaststellen dat nog niet elk kind en elke jongere de kans heeft om gelijkwaardig aan alle aspecten van het maatschappelijk leven te participeren.

⁴²Een multi-actor governance is een benadering waarin diverse actoren samen alternatieve handwijzen en een daarop afgestemd beleid bedenken en implementeren via intensieve afstemmings- en beslissingsprocessen (Vermeesch en Crabbé, 2015).

Kinderen en jongeren in armoede, met een handicap, van een andere etnisch-culturele achtergrond, minderjarige nieuwkomers, transgenderkinderen en -jongeren of kinderen die zich op kruispunten van deze verschillende uitsluitingsgronden bevinden, worden nogal te vaak geconfronteerd met drempels, vooroordelen, stereotypering, machtsstructuren en onwetendheid. Een aantal van deze groepen wordt hieronder toegelicht.

Kinderen en jongeren met een handicap

Zo is **het exacte aantal kinderen met een handicap** in België en Vlaanderen **onbekend** en **missen we een gecoördineerde aanpak**.⁴³ Er zijn onvoldoende kwantitatieve analyses van de noden of van de participatiekansen van kinderen en hun gezinnen in alle maatschappelijke domeinen. Het beleid rond handicap is in België verspreid over de verschillende beleidsniveaus. De versnippering bemoeilijkt de toegang tot informatie en dus tot rechten en dienstverlening. Dat is in het bijzonder het geval voor kinderen met een beperking uit de meest kwetsbare groepen: gezinnen in armoede, gezinnen van buitenlandse afkomst, nieuwkomers...

Er wordt over het algemeen een tekort aan “redelijke aanpassingen” gerapporteerd, het treffen van concrete maatregelen om zo de nadelen verbonden aan een handicap te compenseren en de omgeving aan te passen.⁴⁴ **Er is nood aan een versterking van het inclusief onderwijs, sport- en vrijetijdsvoorzieningen, maar ook aan kwalitatieve en tijdige gezondheidszorg en de verdere uitbouw van de persoonlijke assistentiebudgetten.**⁴⁵

Kinderen en jongeren van buitenlandse herkomst

Verder is onze samenleving ook heel divers qua herkomst. **In 2017 had 9,1% van de minderjarigen in het Vlaamse Gewest niet de Belgische nationaliteit, tegenover 4% in 2003.** Dit aandeel is aanzienlijk toegenomen, voor alle leeftijdsklassen. Het aandeel kinderen met een buitenlandse nationaliteit (9,1%) ligt hoger dan het totaal aandeel personen met een buitenlandse nationaliteit uit alle leeftijdsklassen samen (8,4%). Eind 2015 was 37% van de 0- tot 2-jarigen in het Vlaamse Gewest van buitenlandse herkomst. Bij de 3- tot 5-jarigen gaat het om 36,3%, bij de 6- tot 11-jarigen om 34,2%, en bij de 12- tot 17-jarigen om 30,2%. 21,3% van de Vlaamse minderjarigen heeft een buitenlandse herkomst buiten de EU. Het is duidelijk dat er onder de jongste kinderen meer kinderen van buitenlandse herkomst zijn dan bij de oudste leeftijdsgroep.⁴⁶

⁴³ CRK Slotbeschouwingen, 2019

⁴⁴ Alternatief rapport Kinderrechtencoalities, 2018 in Beleidsadvies KeKi, 2018

⁴⁵ CRK Slotbeschouwingen, 2019

⁴⁶ Kind in Vlaanderen, 2017

Kinderen, jongeren en seksuele identiteit

Een inclusieve samenleving moet ook oog hebben voor gender en seksuele identiteit van kinderen en jongeren. Bij interseks kinderen wordt te vroeg geopereerd en krijgt het kind niet zelf de mogelijkheid om te beslissen.⁴⁷ Bovendien is ook hier nood aan het verzamelen van objectieve gegevens om de behoeften van die kinderen beter te begrijpen, respect voor de voornaam en het geslacht van het kind, en de mogelijkheid om toiletten, sportvelden, kleedkamers en uniformen genderneutraal te maken.⁴⁸

Minderjarige nieuwkomers

Een groep die hierin ook niet mag vergeten worden, zijn **minderjarige nieuwkomers**. Minderjarigen met een migratieachtergrond zijn psychisch kwetsbaar. Er is nood aan speciale bescherming en bijstand, in het bijzonder voor alle niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, ongeacht of ze een asielaanvraag hebben ingediend of niet. De opvangcentra en diensten die niet-begeleide minderjarige vluchtelingen begeleiden bieden niet systematisch psychologische consultaties aan en het aantal terugbetaalde consultaties is afgenomen. Alle kinderen hebben in België een recht op gezondheidszorg dat ruimer gaat dan enkel dringende medische hulp. Ook zij moeten een beroep kunnen doen op primaire en secundaire zorg en op psychologische bijstand.^{49,50}

Er is een tekort aan psychologische hulp en geestelijke gezondheidszorg voor vluchtelingenkinderen en kinderen in migratie.⁵¹

Daarnaast moeten zij op de hoogte gebracht worden van hun rechten op begeleiding en ondersteuning op een kindgerichte manier, waarbij de informatie aangepast is aan de leeftijd, maturiteit, taal, gender en cultuur. Begeleiders kunnen een belangrijke rol spelen in de oriëntering van jonge nieuwkomers in onder andere de vrije tijd. Zo kunnen centra-begeleiders, OKAN-leerkrachten, trajectbegeleiders integratie en inburgering of voogden een waardevolle rol spelen in de zoektocht naar, in dit geval, een gepast vrijetijdsaanbod.

Masterplan Diversiteit in/en het Jeugdwerk 2018-2020

Wat het jeugdwerkbeleid betreft, wordt een **dubbele probleemdefinitie** naar voor geschoven. Enerzijds is er een ondervertegenwoordiging van bepaalde doelgroepen in het jeugdwerk. Anderzijds verloopt de participatie aan jeugdwerk grotendeels in gescheiden circuits. In 2016 werd het #Burgerkabinet “Geef mee kleur aan jeugd” gehouden.

⁴⁷ CRK Slotbeschouwingen, 2019

⁴⁸ Alternatief rapport Kinderrechtencommissarissen, 2018 in Beleidsadvies KeKi, 2018

⁴⁹ CRK Slotbeschouwingen, 2019

⁵⁰ Alternatief rapport Kinderrechtencoalities, 2018 in Beleidsadvies KeKi, 2018

⁵¹ CRK Slotbeschouwingen, 2019

Het Beleidsnetwerk Diversiteit kwam een eerste keer samen op 22 juni 2016 om de visienota 'Diversiteit in/en het Jeugdwerk' van de jeugdsector en de resultaten van het #Burgerkabinet verder door te vertalen naar concreet beleid. Dit alles leidde tot een vraag van de jeugdsector om rond deze thematiek een gezamenlijke toekomstgerichte visie af te spreken, met een duidelijke actiecomponent: een masterplan diversiteit, een driejarenplan dat de huidige legislatuur overstijgt, dat vertrekt vanuit de visienota van de sector, en bundelt wat de laatste jaren werd opgezet, zowel bij het beleid als bij de sector.

Dit alles resulteerde in het Masterplan Diversiteit in/en het Jeugdwerk. **Het doel van dit masterplan is om nog meer inclusief en afgestemd beleid te ontwikkelen voor kwetsbare doelgroepen, zoals kinderen en jongeren met een beperking, kinderen en jongeren van buitenlandse herkomst, en kinderen en jongeren in armoede, en dit in een intergenerationele verstandhouding. In dit masterplan gaan we uit van de zeer brede definitie van non-discriminatie en diversiteit.** Binnen het kader van dit masterplan werden verschillende projectoproepen gedaan (Bruggenbouwers en Sociale Integratie), werd er een opdracht uitgeschreven voor de oprichting van een netwerk tegen racisme en discriminatie en het opzetten van een campagne anti-racisme in het jeugdwerk, en werd in 2018 een onderzoek uitgeschreven naar gender en welbevinden van kinderen en jongeren. Het doel is het welzijn en de drempels tot welzijn voor LGBTQ+ jongeren in kaart te brengen, alsook de attitudes en gedragingen van jongerenwerkers. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd in 2019-2020.

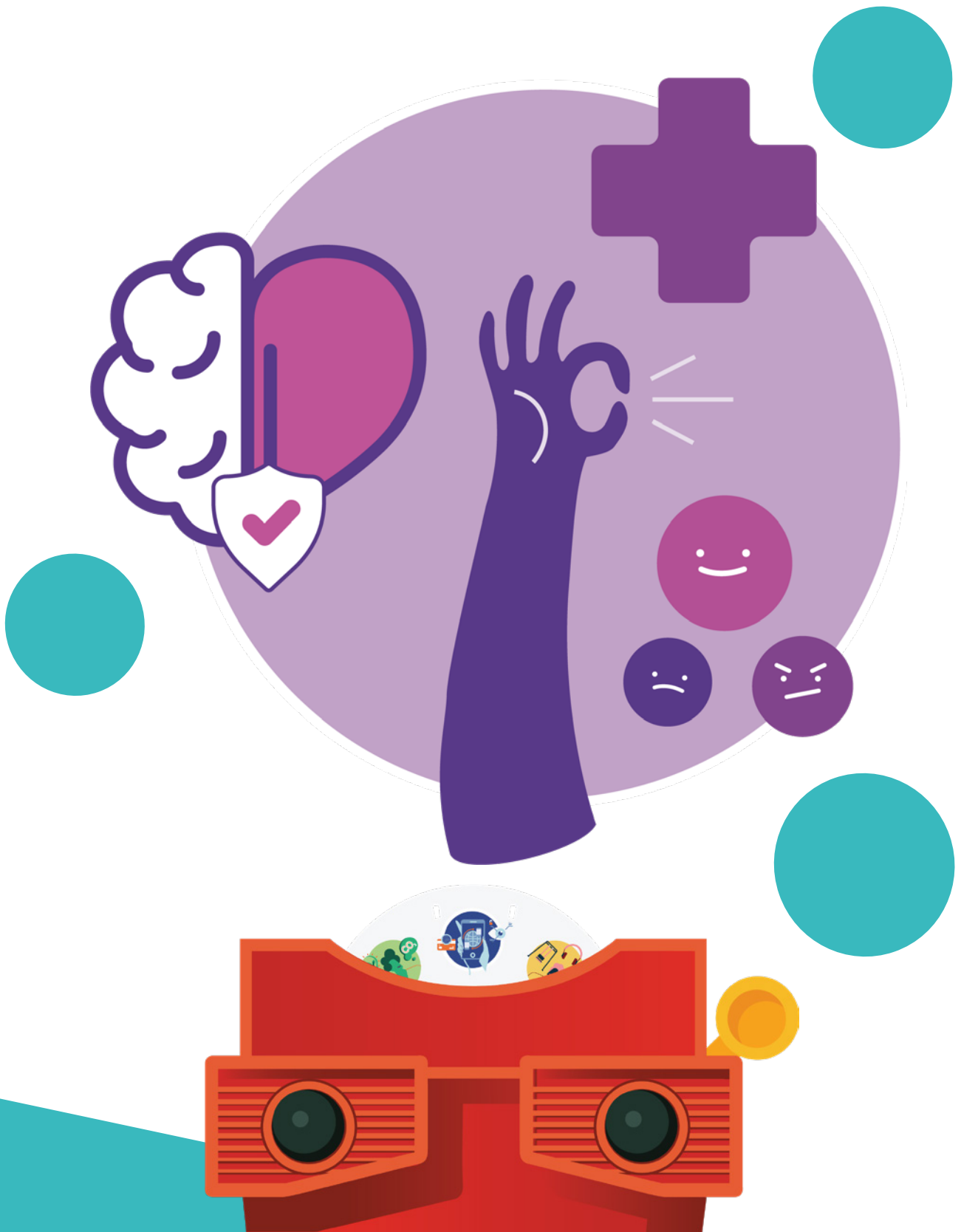
Kinderrechten

Non-discriminatie is een van de algemene beginselen van het Kinderrechtenverdrag, naast het belang van het kind, het recht om gehoord te worden en het recht op leven, overleven en ontwikkelen. De eerste van de vijf doelstellingen van de strategie kinderrechten 2016-2021 focust op gelijke kansen voor alle kinderen. Bijzonder aan de strategie is dat ze ook verwijst naar gender en seksuele oriëntatie, discriminatiegronden, die (nog) niet voorkomen in het Kinderrechtenverdrag. Op het niveau van de Raad van Europa is het Europees Sociaal Handvest een belangrijk juridisch bindend instrument, naast het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, met heel wat waarborgen voor kinderen en jongeren. Ook in haar slotbeschouwingen (2019) roept het Comité voor de Rechten van het Kind België op om samen te werken met de Raad van Europa. Systematische en verplichte vormingen over kinder- en mensenrechten, multiculturaliteit, discriminatie, racisme, grootstedelijke problematiek en diversiteit in de brede zin van het woord (o.a. handicap), zowel in het algemeen als voor specifieke actoren, blijkt een nood te zijn bij advocaten, jeugdmagistraten, maar ook bij politiemensen. Ook in 2019 pleit het CRK in de 'concluding observations' voor het integreren van een interdisciplinaire kinderrechteneducatie in curricula binnen alle domeinen waar leren centraal staat.

⁵²Een beleidsnetwerk met vertegenwoordigers uit de sector jeugdwerk en het Departement CJM

⁵³CRK slotbeschouwingen België, 2010

GOED IN JE VEL / PESTEN / TABOE / **WELBEVINDEN** / UIT HUIS /
KWETSBARE GROEPEN / GEWELD TEGEN KINDEREN EN JONGEREN /
HULPVERLENING / SCHOOL / DRUK / WATWAT /

Veel Vlaamse jongeren voelen zich alleen of weten niet waar ze terecht kunnen als ze zich slecht voelen. Veel thema's lijken niet bespreekbaar en jongeren ervaren veel druk om 'gelukkig' te zijn. Er moet meer aandacht zijn voor 'Hoe gaat het echt met jou?'.

De uitdaging bestaat in het vergroten van de mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren door het taboe op psychische problemen en de illusie van 'iedereen anders is gelukkig' te doorbreken. Ook moet er worden ingezet op preventie van de maatschappelijke druk die kinderen en jongeren ervaren en moet de toegang tot hulpverlening worden gefaciliteerd.

Laagdrempelige aanspreekpunten kunnen hierbij instrumenteel zijn: ouders, leerkrachten en de directe omgeving van kinderen en jongeren moeten versterkt en ondersteund worden in de omgang met de hoge druk op kinderen en jongeren. Het welbevinden van kinderen en jongeren is dan ook een aandachtspunt op alle plekken waar kinderen en jongeren vaak vertoeven: thuis, in de school, in de vrije tijd, maar bijvoorbeeld ook in residentiële voorzieningen of andere plaatsingscontexten.

Context

Binnen het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019 stond mentaal welbevinden van kinderen en jongeren hoog op de agenda. Bij een bevraging in 2018 gaat 77% van de Vlaamse jongeren tussen 14 en 25 jaar (helemaal) akkoord met de stelling 'Ik ben blij met mijn leven'. 63,3% van de Vlaamse jongeren gaat (helemaal) akkoord met de stelling 'Mijn leven is in de meeste opzichten bijna hoe ik het zou willen'.⁵⁴ In 2013 waren deze percentages nog 85% en 73,3%.⁵⁵ **Er is een significante daling in de subjectieve tevredenheid van jongeren over hun leven.** Ondanks de inspanningen van de afgelopen jaren, zijn er een aantal tendensen in de samenleving die ervoor zorgen dat cijfers omtrent mentaal welbevinden bij kinderen en jongeren de laatste vier jaar niet positiever zijn geworden. Deze tendensen zijn onder andere stijgende kinderarmoede, polarisatie van de maatschappij, een stijgende sociale druk op de jongeren en de alomtegenwoordigheid van de sociale media. Het aantal contacten met de Zelfmoordlijn stijgt ook elk jaar. Het is van essentieel belang dat er wordt ingezet op preventie en dat er blijvende inspanningen worden gedaan om deze kwetsbare groep te beschermen.

⁵⁴JOP-monitor IV, 2018

⁵⁵JOP-monitor IV, 2018

Zelfmoord is in Vlaanderen één van de belangrijkste doodsoorzaken bij jongeren. In 2017 was er in Vlaanderen een geschat aantal van 10.288 pogingen oftewel 28 pogingen per dag. Het hoogste aantal bevond zich in de leeftijdscategorieën 15-19 jaar, 20-24 jaar en 45-49 jaar. De jongste suïcidepoging was 10 jaar.

Kinderen en jongeren ervaren veel druk en stress, maar op het zoeken naar psychische hulp rust nog steeds een taboe. Eens die drempel over, is de toegang tot de hulpverlening nog steeds moeilijk. Kinderen en jongeren lopen te vaak alleen rond met hun kopzorgen en problemen tot het 'te laat' is. Zo rapporteren heel jonge mensen burn-out of suïcidegevoelens zonder dat hun omgeving hier vooraf signalen over opving. **Een van de EU Youth Goals, opgesteld door en voor jongeren, gaat over 'mentale gezondheid en welbevinden'. Deze doelstelling focust op het wegwerken van stigmatisering en het promoten van sociale inclusie van alle jongeren. Jongeren moeten beter gewapend worden tegen mogelijke mentale problemen, onder meer door in te zetten op de sterktes en persoonlijke vaardigheden van deze jongeren.** Daarnaast moeten professionelen die werken met jonge mensen een vaardigheidstraining in mentale EHBO krijgen.⁵⁶ Het thema van mentaal welbevinden wordt naast de shortlist van De Ambrassade (2017) en de EU Youth Goals (2018) ook als prioritair aangeduid in het memorandum van de Vlaamse Jeugdraad (2018), de beleidsaanbevelingen van KeKi (2018), en verschillende onderzoeken van onder meer UNICEF (2016).

In de shortlist van De Ambrassade kwam in alle leeftijdscategorieën 'je goed in je vel voelen' naar voor als een prioritair thema. Voor de 18- tot 29-jarigen komt het zelfs op de eerste plaats. Zij willen oplossingen en meer aandacht en erkenning voor psychische problemen. De uitdaging bestaat uit het vergroten van de weerbaarheid van kinderen en jongeren door het taboe op mentale problemen te doorbreken, in te zetten op preventie van de maatschappelijke druk op kinderen en jongeren en de toegang tot hulpverlening te faciliteren.

Er is in de eerste plaats nood aan informatie en onderzoek naar de factoren die zorgen voor de hoge maatschappelijke druk op kinderen en jongeren. Uit een bevraging van De Ambrassade bij jongeren tussen 14 en 25 jaar bleek dat 38% van de bevrageden zich niet goed in zijn of haar vel voelde. Een groot aantal van hen ervaart een grote druk en vindt dat ze moeten voldoen aan bepaalde verwachtingen. Er is echter nog te weinig geweten over de precieze factoren die deze druk veroorzaken. Er is bijgevolg nood aan diepgaand onderzoek om deze factoren in kaart te brengen.

Daarnaast is er nood aan een geïntegreerde aanpak en samenwerking tussen hulpverlening enerzijds en het directe netwerk (ouders, jeugdwerk, werkgever, school...) van kinderen en jongeren anderzijds. Het directe netwerk is immers ideaal geplaatst om de eerste signalen van mentale problemen op te vangen. Toch zien we dat vele kinderen en jongeren een aanspreekpunt of vertrouwenspersoon in hun directe omgeving missen waar ze zich tot kunnen wenden met zorgen, twijfels, stress en existentiële vragen.

Ophet moment dat het dan echt misgaat, moet soms plots professionele hulpverlening ingeschakeld worden. De toegang tot deze hulpverlening verloopt niet altijd even vlot, eerder door het taboe en het gebrek aan coördinatie dan door een gebrek aan informatie of tools.

Om kinderen en jongeren op tijd en correct toe te leiden naar hulp, is er dus nood aan kennis en vaardigheden bij én samenwerking tussen welzijnsinstanties, onderwijs-instellingen, vrijetijdsorganisaties, ouders en werkgevers. Door in te zetten op geïntegreerde samenwerking en het bespreekbaar maken van mentale problemen, kan een betere hulpverlening ontsloten worden. Idealiter leidt dit tot het ontstaan van kruispuntorganisaties tussen de jeugd-, onderwijs-, en welzijnssector, die voldoende capaciteit en draagkracht moeten krijgen om aan de noden van kinderen en jongeren te beantwoorden.

Pesten

Recente cijfers uit de HBSC-studie tonen dat gemiddeld één op de vijf 10- tot 18-jarigen op Vlaamse scholen slachtoffer is van pestgedrag.⁵⁷

Dat pesten schadelijk is voor de psychische en persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren is bekend. Jaarlijks wordt dan ook de organisatie van de Vlaamse Week tegen Pesten ondersteund, een initiatief van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten, in samenwerking met Ketnet. Jongerenplatform **WAT WAT** zet tijdens deze Vlaamse Week tegen Pesten een eerste nationale jongerencampagne op poten. In samenwerking met het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten laten ze jongeren zelf hun ervaringen en tips met elkaar delen.

Kinderen en jongeren worden vaak met geweld geconfronteerd, zowel online, op school, thuis, als in hun vrije tijd. Dat blijkt uit wetenschappelijk onderzoek naar geweld bij 1.713 kinderen en jongeren, dat werd verricht op vraag van de Vlaamse ministers van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Onderwijs, Jeugd en Sport (2018). De onderzoekers pleiten voor meer samenwerking tussen de verschillende diensten die met kinderen en jongeren in aanraking komen. Daarnaast is er sensibilisering nodig over de mogelijke hulpkanalen, zodat kinderen en jongeren, maar ook hun ouders weten waar ze terecht kunnen met vragen over geweld. Het onderzoek bracht ook in kaart in welke mate Vlaamse kinderen en jongeren tussen 10 en 18 jaar worden geconfronteerd met cybergeweld. 54% van de jongeren gaf aan de afgelopen zes maanden slachtoffer te zijn geweest van cyberpesten.

Uit huis zijn

Plaatsing heeft te maken met onderliggende kwetsbaarheden (gezinssituatie, handicap, migratie, socio-economische situatie...). **Ongeacht de context waarin of de reden waarom de plaatsing gebeurt of de oorzaak ervan, leidt plaatsing, door de effecten op alle aspecten van het leven, juist tot een grotere kwetsbaarheid. Dit kan dan ook aanleiding geven tot schending van andere rechten. Zo kan de uithuisplaatsing, die wel degelijk bedoeld is om naleving van de rechten en belangen van de betrokken jongere te waarborgen, juist de naleving ervan in andere levensdomeinen in gevaar brengen.** Om dit in kaart te brengen, liep van januari 2015 tot september 2016 het onderzoek “Vrije tijd van jongeren in residentiële voorzieningen: persoonlijke ruimte of hulpverleningsruimte? Een onderzoek naar de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren in de residentiële hulpverlening en de rol die het jeugdwerk daarin speelt”. De meeste voorzieningen erkennen het belang van een lonende en uitdagende vrijetijdsbesteding voor deze kwetsbare groep jongeren en nemen dit op in het behandelingsplan. Sommigen nemen hier zelfs een voortrekkersrol in op. **De uitdagingen liggen in het wegwerken van financiële drempels en het intensiveren van de samenwerking met het jeugdwerk en de vrijetijdssector.** Er loopt momenteel een proefproject Jongerenwelzijn en Jeugdwerk, waarbij de banden tussen beide sectoren via een tiental lokale overheden worden versterkt.

Ook op het vlak van onderwijs zijn er nog wel wat uitdagingen. Al te vaak leidt een plaatsing tot een onderbreking van de schoolloopbaan of is de betrokken voorziening te ver van de school van het kind of de jongere waardoor een andere school gezocht moet worden. In geval van plaatsing in een gemeenschapsinstelling kan men zelfs niet langer naar school gaan en moet men terugvallen op een systeem van thuisonderwijs. Zowel binnen onderwijs als binnen vrije tijd moet er voldoende aandacht besteed worden aan het welbevinden van kinderen en jongeren in een voorziening.

Een kinder- en mensenrechtenkader

Bij de maatregelen die de uithuisplaatsing van het kind/de jongere betreffen, moet op basis van de geldende mensenrechtenkaders rekening gehouden worden met een aantal specifieke bepalingen.

Het VN-Kinderrechtenverdrag bevat waarborgen die betrekking hebben op uithuisplaatsing (art. 25) en vrijheidsberoving (art. 37). Artikel 25 geeft het kind dat uit huis is geplaatst het recht op een periodieke evaluatie van de behandeling en van alle andere omstandigheden die verband houden met zijn of haar plaatsing. Conform artikel 37 moet vrijheidsberoving het laatste redmiddel zijn. Ook volgens artikel 19 van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en de interpretatie ervan door het bevoegde VN-comité is uithuisplaatsing de laatste noodgreep en dient alles in het werk gesteld te worden om te voorzien in behoud van zorg en ondersteuning in de natuurlijke leefomgeving. De Verenigde Naties hebben in 2018 dan ook niet zomaar een speciale vertegenwoordiger aangeduid om een studie te maken over de situatie van kinderen in detentie. Het Belgische antwoord werd gecoördineerd door de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind.

Het Comité voor de Rechten van het Kind stelt vast dat plaatsing in een instelling nog steeds het eerste antwoord is op een zorgnood van een kind, m.a.w. het probleem van institutionalisering, zeker bij kinderen met een handicap, kinderen van sociaal-economisch kwetsbare gezinnen en zeer jonge kinderen.⁵⁸

Ook de Raad van Europa pleit in het kader van de strategie kinderrechten 2016-2021 voor de institutionalisering, zeker wat de zorg van jonge kinderen betreft. Ook wordt aandacht gevraagd voor kinderen met een handicap en kinderen in migratie. Er wordt gepleit voor meer bekendheid met de richtlijnen en tools van de Raad van Europa die de implementatie beogen van de sociale rechten, onder meer door de monitoring van het sociaal charter, training van beroepskrachten in de rechten van kinderen in de zorg.

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat er te weinig aandacht is voor de (sociale) rechten van onvrijwillige niet thuiswonende jongeren (residentieel, open en gesloten centra voor asielzoekers, psychiatrische instellingen, VAPH...) en voor de pedagogische ondersteuning en hulp die zij nodig hebben. Dit heeft impact op het socio-economische aspect van hun bestaan en heeft een vicieuze cirkel als gevolg.

ARMOEDE / **NON-DISCRIMINATIE** / BASISVOORZIENINGEN /
GRONDRECHTEN / MATERIËLE DEPRIVATIE / KANSARMOEDE / GELIJKE
KANSEN / VRIJE TIJD / HUISVESTING / ONDERWIJS

Niet alle kinderen en jongeren in Vlaanderen hebben maximale toegang tot basisvoorzieningen, omwille van hun socio-economische achtergrond. Zo zijn er nog steeds kinderen en jongeren die geen of weinig toegang hebben tot openbaar vervoer, onderwijs, kwaliteitsvolle huisvesting en vrije tijd. Armoede en de daarmee gepaard gaande socio-economische discriminatie zijn dan ook thema's waar kinderen en jongeren van wakker liggen.⁵⁹

Context

In België leefde 20,3% van de bevolking in 2017 in een gezin dat arm of sociaal uitgesloten is. In totaal gaat dit over 2.296.000 personen. Als we kijken naar Vlaanderen, leven er 880.000 personen of 13,5% in armoede of sociale uitsluiting.⁶⁰ **In 2016 haalde de kansarmoede-index een score van 12,8%. De kansarmoede-index stijgt verder en bedraagt in 2017 13,8%. Dat betekent dat 13,8% van de geboortes in de periode 2015-2017 in het Vlaamse Gewest plaatsvond in een kansarm gezin.** De kansarmoede-index is sinds 2005 sterk toegenomen. Meer dan de helft van de kinderen in kansarmoede woont in de 13 Vlaamse centrumsteden en 65,1% heeft een moeder van niet-Belgische origine.⁶¹ Kansarmoede heeft vooral te maken met een beperkt inkomen, met werkloosheid of een preciaire arbeidssituatie en met een laag opleidingsniveau van de ouders.

België heeft een van de hoogste graden van kinderarmoede in Europa. Bij de 0- tot 15-jarigen is het armoedepercentage 17,4%, voor jongeren tussen 16 en 24 jaar loopt dit op tot 19,5%.

Tussen de verschillende regio's in ons land zijn er belangrijke verschillen op te merken. In Brussel groeien 4 op 10, in Wallonië 1 op 4 en in Vlaanderen 1 op 10 van de kinderen op in armoede. Bijzondere risicogroepen zijn gezinnen met kinderen waar niemand werkt (armoederisico van 72,8%), eenoudergezinnen (35,7%), gezinnen afkomstig van buiten de EU (41,5%) en huurders (32,8%).⁶² Het Comité voor de Rechten van het Kind roept in haar slotbeschouwingen (2019) dan ook op om nog sterker in te zetten op het wegwerken van kinderarmoede op het vlak van onder andere huisvesting en basisvoorzieningen, en dit met een focus op kinderen uit de meest benadeelde gezinnen.

⁵⁹ Shortlist De Ambrassade, 2017

⁶⁰ Raeymaeckers, Coene en Hubeau, 2018

⁶¹ Kind in Vlaanderen, 2017

⁶² Alternatief rapport Kinderrechtencoalities 2018 in Beleidsadvies KeKi, 2018

De strijd tegen socio-economische discriminatie en armoede

Armoedebestrijding is ook een kerntaak van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, opgesteld door de Verenigde Naties. Het streefdoel binnen deze ontwikkelingsdoelstellingen is om armoede tegen 2030 wereldwijd en in al haar vormen uit te roeien. Ook in Europa wordt er ingezet op kinderarmoedebestrijding. De Europese Commissie wil namelijk dat de lidstaten een geïntegreerde strategie ontwikkelen op basis van drie belangrijke pijlers:

- 1. toegang tot adequate middelen**, onder meer door de arbeidsparticipatie van ouders te ondersteunen, hoogwaardige inclusieve werkgelegenheid te bevorderen en een combinatie van werk en gezin mogelijk te maken; een adequate levensstandaard bieden door een combinatie van geldelijke en niet-geldelijke uitkeringen, zodat kinderen een levensstandaard genieten die verenigbaar is met een leven in waardigheid;
- 2. toegang tot betaalbare hoogwaardige diensten**, onder meer door gebruik te maken van opvang en onderwijs voor jonge kinderen, als sociale investering om door vroegtijdig optreden ongelijkheid weg te werken en de problemen van kansarme kinderen op te lossen; er voor te zorgen dat alle kinderen ten volle gebruik kunnen maken van hun universele recht op gezondheidszorg; de gezinsondersteuning en de kwaliteit van alternatieve zorgstructuren verbeteren; kinderen een veilige, adequate huisvesting en leefomgeving bieden;
- 3. het recht van kinderen om te participeren**, onder meer aan spel, recreatie, sport en culturele activiteiten, maar ook in besluitvorming die van invloed is op hun leven.

Op Vlaams niveau is er in de periode 2015-2019 ingezet op kinderarmoede met het Vlaams actieplan Armoedebestrijding. Daarnaast is er sinds 2008 een Vlaams gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid. Ook werd de strijd tegen armoede mee opgenomen in het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019, waarbinnen er - als een van de vele acties - ingezet werd op participatie-instrumenten voor kinderen en jongeren in armoede. Zo is de UiTPAS ondertussen actief in 41 gemeenten en 13 regio's en wordt er sterk ingezet op tussenkomsten in vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede.

Daarnaast werd er binnen het vorige Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan werk gemaakt van de blijvende nood om te informeren en sensibiliseren over kinderarmoede. In het kader van hun project 'Exit kinderarmoede' ging De Ambrassade aan de slag met dialOOGcoaches in het jeugdwerk. Bovendien organiseerde Demos regelmatig praktijktafels over actieve cultuurparticipatie van mensen in armoede, over duomethodieken in de vrije tijd, over vluchtelingen en vrije tijd, over samenwerking en dialoog met armoedepartners, over het draagvlak rond en het engagement voor het thema armoede bij vrijetijdsaanbieders.

Gevolgen van armoede op kinderen en jongeren

Dat dit gegeven een transversale aanpak vereist, staat buiten kijf.

Armoede uit zich namelijk niet alleen op financieel vlak, maar gaat veelal gepaard met uitsluiting en achterstelling op heel wat andere domeinen. Om sociale uitsluiting en discriminatie tegen te gaan, zouden alle personen die werken met en/of voor kinderen en jongeren vaardigheden moeten bezitten om te handelen in overeenstemming met de rechten en belangen van die kinderen en jongeren.

Naast achterstelling op de arbeidsmarkt en huisvestingsproblemen gaan armoede en bestaansonzekerheid ook gepaard met achterstelling op het vlak van maatschappelijke participatie, binnen vrije tijd, onderwijs, maar ook op het vlak van gezondheid en welbevinden.⁶³

Vrije tijd

De meest kwetsbare groepen participeren minder aan cultuur, aan sport en aan het verenigingsleven, en maken minder gebruik van internet. De lokale netwerken voor armoede om deze sociale isolatie tegen te gaan zijn al redelijk gespreid over Vlaanderen, al zijn er nog grote blinde vlekken in vooral Limburg, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Een kwart van de sociaal-economisch achtergestelde jongeren is nooit lid geweest van een sportclub. Bij jongeren met een hogere sociaaleconomische status is dat 12%. Meer dan 30% van de kinderen tussen 1 en 15 jaar uit gezinnen met een armoederisico kunnen niet regelmatig deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten buitenhuis, tegenover ongeveer drie procent van de kinderen uit gezinnen zonder armoederisico. Het 'Institut pour un développement durable' geeft aan dat 28% van de kinderen in België nooit op vakantie gaat.^{64,65}

⁶³ CRK slotbeschouwingen België, 2019

⁶⁴ CRK Slotbeschouwingen, 2010

⁶⁵ Alternatief Rapport Kinderrechtencoalities 2018 in Beleidsadvies KeKi, 2018

Huisvesting

Elk jaar worden in Vlaanderen ongeveer 800 kinderen samen met hun ouders uit hun woning gezet. Bijna één op de drie dak- en thuislozen is minderjarig. Eind 2014 verbleven er in de Vlaamse dak- en thuislozenzorg 1.728 minderjarigen samen met hun ouders. In 2016 vond de Vlaamse Wooninspectie 2.838 slachtoffers van krotverhuur. Eén vijfde was minderjarig. 25 kinderen waren nog niet één jaar oud.⁶⁶ Een niet te verwaarlozen minderheid van minderjarigen kan (nog) niet rekenen op een kwaliteitsvolle, betaalbare woning in een behoorlijke woonomgeving.

In Vlaanderen groeien 260.000 kinderen op in een woning zonder basiscomfort.

Bij kansarme gezinnen is dat één op de drie kinderen. In 2016 woonde 12% van de Vlaamse kinderen in een huis dat minder kamers telt dan gezinsleden.⁶⁷ In 2014 was het aantal Vlaamse kinderen onder de 18 jaar die in een woning met materiële deprivatie of gebrek aan ruimte woonden 20%, dit percentage steeg naar 27% in 2017. Voor de jongeren tussen 18 en 24 jaar steeg het percentage van 19% in 2014 naar 22% in 2017.⁶⁸

Onderwijs

Onderzoek naar schoolse prestaties toont aan dat gezinskenmerken een grote invloed hebben op schoolresultaten. Jongeren uit gezinnen met een lagere socio-economische status, met een migratieachtergrond en waarvan de thuistaal niet het Nederlands is, lopen een verhoogd risico op een problematische schoolloopbaan. Bijna nergens anders zijn de verschillen tussen lerenden op basis van etnisch-culturele of socio-economische achtergrond zo groot als in Vlaanderen. Verschillende onderzoeken tonen aan dat het niet zozeer de inkomensarmoede, het sociaal-economisch milieu of de buitenlandse herkomst op zich zijn die tot ongelijke onderwijsresultaten leiden, maar wel de afstand tussen de school- en de thuiscultuur die niet overbrugd wordt.⁶⁹

⁶⁶ Beleidsadvies KeKi, 2018

⁶⁷ Beleidsadvies KeKi, 2018

⁶⁸ JOP-monitor IV, 2018

⁶⁹ Boderé, Sassenus en Van Petegem, 2018

Een kinder- en mensenrechtenkader

Naast de algemene beginselen non-discriminatie, belang van het kind, recht op leven, overleven en ontwikkeling en het recht om gehoord te worden erkent het Kinderrechtenverdrag ook het recht van elk kind op een toereikende levensstandaard (art. 27):

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.

2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.

3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting. In haar slotbeschouwingen (2019) wees het Comité voor de Rechten van het Kind op de hoge armoedegrad in België van 18,6%, in het bijzonder bij gezinnen waar geen van de ouders werk hebben, eenoudergezinnen, gezinnen van niet EU-herkomst en dan met name op het vlak van onder meer huisvesting (thuisloosheid, gedwongen uithuiszetting...) en besparingen op uitkeringen die kinderen kwetsbaar maken voor bedelen. Het Comité vraagt naar een allesomvattende rechtengebaseerde kinderarmoedestrategie met tijdgebonden en meetbare indicatoren en een bijzondere focus op kinderen uit kwetsbare gezinnen, met de waarborg van adequate huisvesting voor Roma-kinderen, met aanpak van bedelen, zodat kinderen naar school blijven gaan en herziening van de voordelen zodat alle kinderen toegang hebben tot de door het Verdrag gewaarborgde rechten en dat zonder discriminatie.

VRIJETIJDSEBELEVING / SPORTEN / SPELEN / DREMPELS /
RUIJMTTE VOOR EXPERIMENT / JEUGDWERK / VERENIGINGEN /
VRIJHEID / SAMENWERKING / **BRUGGENBOUWEN** / TOEGANKELIJK /
CULTUUR / BREDE SCHOOL / ZELF INVULLEN

Spelen, sporten, ruimte om te experimenteren en informeel te leren... Kortom, vrije tijd in de brede zin, is essentieel en zou een even groot deel moeten uitmaken van het leven van alle kinderen jongeren.

Hoewel het recht op vrije tijd, spel en recreatie onderdeel uitmaakt van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind, zijn er, ondanks het grote aanbod, nog té veel kinderen en jongeren die wel willen, maar niet kunnen participeren aan of hun weg vinden naar vrijetijdsbeleving.

Naast het toeleiden van kinderen en jongeren naar het bestaande aanbod, hebben zij ook nood aan vrijheid en ruimte om hun vrije tijd zelf vorm te geven, waarbij niet-georganiseerd aanbod, anders georganiseerd aanbod, zelforganisaties en samenwerkingen tussen verschillende actoren een belangrijke plaats kunnen innemen.

Context

Uit een bevraging van 14- tot 25-jarige Vlaamse jongeren in 2018 blijkt dat ongeveer 55,6% van de jongeren actief of organiserend deelnemer in het verenigingsleven is en 14,8% van de jongeren organiserend deelnemer is in het verenigingsleven. 18% van de jongeren participeert aan het jeugdwerk.⁷⁰ Deze percentages liggen lager dan in 2013. Toen waren er 57% actieve en/of organiserende deelnemers, 15,8% organiserende deelnemers en 20% deelnemers aan het jeugdwerk.⁷¹ Binnen de jeugdwerkverenigingen hebben de jeugd- en jongerenbewegingen het grootste aandeel. 15% van de Vlaamse jongeren zijn lid van een jeugdbeweging.⁷² Bijna de helft van de bevolking is of was ooit lid van een jeugdbeweging. Bijna 6 op de 10 van de 18- tot 24-jarigen is minstens voormalig lid van een jeugdvereniging. Bij de 75-plussers is dit maar 4 op de 10. Ook op het vlak van opleidingsniveau is er een duidelijk verschil. Bijna 7 op de 10 van de laagopgeleiden was nooit lid, tegenover 4 op de 10 van de hoogopgeleiden.⁷³

Vlaanderen telde in 2016 meer dan 21.000 sportaccommodaties. Het voorbije decennium is er een duidelijke stijging merkbaar van sporthallen en van openluchtsportvelden (+14%), terwijl het aantal sportlokalen minder snel stijgt (+6%). Opmerkelijk blijft de daling van zowel het aantal overdekte (-15%) als het aantal openluchtwembaden (-32%). Uit het onderzoek 'Cultuur leren smaken' (2016) blijkt dat 55% van de bevroegde jongeren tussen 12 en 22 jaar ooit buiten de schooluren een of andere vorm van cultuureducatie volgde. Het Deeltijds kunstonderwijs (DKO) blijft daarbij een van de belangrijkste aanbieders. Uit JOP-monitor IV blijkt dat 11,1% jongeren tussen 14 en 25 jaar lid is van een culturele vereniging.

⁷⁰JOP-monitor IV. 2018

⁷¹JOP-monitor III. 2013

⁷²JOP-monitor IV. 2018

⁷³SCV-survey, 2016

De minder formele aanbieders van cultuureducatieve lessen, zoals jeugdhuisen, culturele centra en verenigingen bereiken heel wat minder jongeren dan het Deeltijds Kunstonderwijs. Enkel voor danslessen wordt er vaker beroep gedaan op verenigingen. Meer dan een vijfde van de jongeren uit het secundair onderwijs in Vlaanderen speelt een muziekinstrument (20,3%), beoefent beeldende kunst (21,4%), zingt (22%) of is actief op het vlak van audiovisuele kunsten zoals film en video (22,6%). Het aandeel fotografen ligt echter lager met 16,2%. 15,7 % van de jongeren doet aan creatief schrijven en 15,8% aan dans (zowel klassieke of moderne dans als urban dance). 9,1% speelt toneel en 7,9 % maakt elektronische muziek.⁷⁴

Binnen het kader van het Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019 werd ook aandacht besteed aan de vrije tijd van kinderen en jongeren. Er werd onder andere ingezet op het mogelijk maken van een zinvolle en fijne vrije tijd voor alle kinderen en jongeren met speciale aandacht voor kinderen en jongeren in armoede. Daarnaast werd ingezet op het laten openbloeien van talenten door in te zetten op cultuureducatie en kinderen en jongeren te prikkelen en kansen te geven om zelf te proberen en zich te ontplooien in hun vrije tijd.

Drempels

Hoewel alle kinderen en jongeren recht hebben op vrije tijd, zijn er nog heel wat kinderen en jongeren die hierin obstakels ondervinden, waaronder kinderen in opvangcentra, kinderen met een handicap en kinderen in armoede. Een kwart van de sociaaleconomisch achtergestelde jongeren is namelijk nooit lid geweest van een sportclub.⁷⁵

Uit de JOP-monitor III, afgenomen in 2013, blijkt dat 41,9% van de jongeren in kansarmoede tussen 14-25 jaar actief deelnemen aan een vrijetijdsorganisatie.⁷⁶ Dit percentage blijft in 2018 stabiel op 41,9%.⁷⁷

Meer specifiek neemt 31,2% van de 14- tot 25-jarigen in (kans)armoede actief deel aan een sportvereniging of sportclub, 10,1% aan jeugdwerk en 10,2% aan een culturele vrijetijdsvereniging in 2018.⁷⁸ In 2013 waren de percentages respectievelijk 26,7%, 17,8% en 4,8%.

We zien dus een stijging in deelname aan sportverenigingen en jeugdwerk, maar een daling voor culturele vrijetijdsverenigingen. In het geval van minderjarige vluchtelingen missen veel kinderen de kans om buiten de opvangcentra of buiten de school aan sport te doen of zich uit te leven. Jongens ervaren problemen bij het aansluiten bij een voetbalclub.⁷⁹

⁷⁴Cultuur leren smaken, 2016

⁷⁵Beleidsadvies KeKi, 2018

⁷⁶JOP-monitor III, 2013

⁷⁷JOP-monitor IV, 2018

Jongeren met laaggeschoolde ouders, jongeren uit BSO, uit gezinnen met een relatief lage materiële welvaart, jongeren van allochtone afkomst en (moslim)meisjes zijn minder lid van het verenigingsleven. Deze jongeren nemen eerder deel aan specifieke verenigingstypes: allochtone verenigingen, jeugdwerkzorg, religieuze verenigingen en jeugdhuizen. Daarnaast blijken veel jongeren ook nog zelf creatief/kunstzinnig bezig te zijn: 37% van de 18- tot 24-jarigen geeft aan dit te doen. 68% doet aan sport, de meerderheid daarvan meerdere keren per week.⁸⁰

Verschillende drempels zoals de financiële kostprijs, mobiliteitsproblemen, tijdgebrek omwille van de schoolse verwachtingen, gebrek aan infrastructuur, geen informatie, onverenigbaarheid tussen de uurregelingen voor vrije tijd van de kinderen en het werk van de ouders, en voor de meest kwetsbare kinderen de angst om uitgesloten en gestigmatiseerd te worden, hebben hier in meer of mindere mate een rol. Daardoor hebben kinderen en jongeren, meer bepaald diegene die het meest kwetsbaar zijn, minder ruimte om invulling te geven aan hun vrijetijdsbeleving.

Dit ontgaat ook jongeren niet. Zij vragen aandacht voor kwetsbare kinderen voor wie vrije tijd vaak als een luxeproduct wordt aanzien.⁸¹

Samen voor vrije tijd

Op lokaal niveau zien we een verschuiving van de aparte sectoren Jeugd, Sport en Cultuur naar **samenwerkingen** die resulteren in een vrijetijdsdienst. Door bruggen te bouwen tussen deze sectoren, kan men sterker inzetten op een geïntegreerd lokaal vrijetijdsaanbod.

Een voorbeeld op initiatief van de Vlaamse overheid is de projectoproep Bruggenbouwers (2016). Met deze projectoproep wilde men op lokaal niveau impulsen geven aan bruggenbouwers binnen en naar het jeugdwerk. Het doel is om diversiteit in het jeugdwerk te stimuleren en organisaties aan te sporen om samen werk te maken van een jeugdwerkeraanbod dat de diversiteit in de samenleving beter weerspiegelt. Door samen te werken kunnen ze bovendien bijdragen tot een grotere solidariteit en integratie in een diverse samenleving. Dat samenwerking tussen verschillende actoren belangrijk is om in te zetten op vrijetijdsbeleving van kinderen en jongeren, zien we onder andere ook terugkomen in het gegeven van de Brede School. Ook met het nieuwe decreet houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen de buitenschoolse activiteiten, wil men samenwerkingen beogen tussen verschillende actoren op lokaal niveau om zo in te zetten op een nieuwe organisatie van opvang en vrije tijd van schoolkinderen, met de bedoeling om kinderen ontplooiingskansen en speelmogelijkheden buiten de schooltijd aan te bieden, en ouders toe te laten te participeren aan de arbeidsmarkt. Ook hier met bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

⁷⁸JOP-monitor IV, 2018

⁷⁹Beleidsadvies KeKi, 2018

⁸⁰Beleidsadvies KeKi, 2018

⁸¹Beleidsadvies KeKi, 2018

Brede scholen

Wat Brussel betreft ondersteunen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie sinds 2012 29 projecten lokale Brede Scholen. Die Brede School vond ongeveer 10 jaar geleden zijn weg naar Vlaanderen en Brussel en werd als antwoord op de steeds complexere samenleving aanzien. Binnen de Brede School wordt namelijk ingezet op samenwerkingsverbanden tussen scholen en organisaties om een uitkomst te bieden voor specifieke problemen binnen een lokale context waarop ze niet elk individueel een antwoord kunnen bieden.

Er wordt vanuit gegaan dat wat er op school gebeurt niet gescheiden kan worden van de omgeving: familie, gemeenschap en de buurt. Een kwalitatieve bredeschoolwerking heeft dan ook oog voor diversiteit, verbindingen en participatie. Binnen de visie van een Brede School staan kinderen en jongeren centraal: het ontwikkelen van competenties en het creëren van ontwikkelingskansen, waarbij erkend wordt dat kinderen en jongeren ook buiten de school en op tal van terreinen leerervaringen opdoen. Het leren en ontwikkelen van kinderen en jongeren wordt versterkt door aandacht te hebben voor zowel het formele als het informele leren, wat belangrijk is om kinderen en jongeren krachtiger te maken om hun weg te vinden in een samenleving die steeds meer eisen stelt.

Decreet houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen de buitenschoolse activiteiten

Dit voorstel van decreet regelt de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten waarin samenwerking tussen het lokale bestuur, de school en andere actoren als cruciaal wordt aanzien. Het dient als een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod buitenschoolse activiteiten met specifieke aandacht voor de meest kwetsbaren.

Dit decreet biedt volgens de VVSG (2019) ruimte aan de lokale besturen voor lokaal maatwerk en om lokaal een samenwerking op te zetten tussen opvangvoorzieningen, scholen, cultuur-, recreatie-, vrije tijd-, jeugd- en sportinitiatieven, deeltijds kunstonderwijs enz. Een samenwerking die vooral het kind ten goede komt en alle kinderen alle kansen geeft op ontplooiing en spelen. Het decreet zal uiterlijk in werking treden op 1 januari 2021.

Een kinder- en mensenrechtenkader

Naast de algemene beginselen non-discriminatie, belang van het kind, het recht om gehoord te worden en het recht op leven, overleven en ontwikkelen, erkent het Kinderrechtenverdrag ook het recht op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten. Aan de uitvoering van deze bepaling heeft het Comité voor de Rechten van het Kind ook een algemene commentaar gewijd.⁸²

Spelen, sporten en creatieve activiteiten zijn heel belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Alle kinderen moeten daarom de tijd en de ruimte krijgen om te spelen. Ze hebben recht op ontspanning en ze hebben recht op deelname aan sportieve, culturele en artistieke activiteiten. Dit staat ook aangegeven in artikel 31 van het Kinderrechtenverdrag:

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind** op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.
- 2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind** volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en recreatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

OMGEVING / KLIMAAT / **DUURZAAMHEID** / ECOLOGIE /
BEWUSTE KEUZES / VEILIG NAAR SCHOOL / GROEN / SPEELPLEINTJES
/ GEDEELDE RUIMTE

Kinderen en jongeren van vandaag willen ook morgen op een kwaliteitsvolle manier leven. Ze zullen, meer nog dan volwassenen, de gevolgen ondervinden van de beslissingen die vandaag genomen worden.

CONTEXT

Demografie

In 2050 zal de wereld om en bij de 10 miljard bewoners tellen. In Vlaanderen wonen er ongeveer 6,5 miljoen mensen. De meerderheid van deze mensen leven in een verstedelijkte agglomeratie. Volgens de voorspellingen van januari 2019 stijgt de bevolking van het Vlaamse Gewest tegen 2070 met 19%, ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2018.⁸³

Daarbij komt de doorzettende trend van gezinsverdunding, doordat minder kinderen per vrouw worden geboren en door de stijging van het aantal scheidingen. Deze factoren zorgen voor een grotere vraag naar ruimte voor wonen, economische activiteit, mobiliteit en infrastructuur.⁸⁴

Klimaatverandering

De aarde warmt op en het klimaat is grote veranderingen aan het ondergaan. Die veranderingen zullen voelbaarder worden met de jaren. Het is aan de beleidsmakers van vandaag om de aarde voor de volgende generatie leefbaar te houden. Ook de volgende generaties hebben recht op een veerkrachtige ruimte, een leefbaar klimaat en een ecosysteem in evenwicht. 98% van de jongeren ligt wakker van de klimaatverandering en 75% vindt dat de overheid niet genoeg doet tegen klimaatopwarming.⁸⁵

Kwaliteitsvol leven

De leefbaarheid van de verstedelijkte regio's in België staat onder druk. De verkeersdruk neemt toe, gezondheidsrisico's als gevolg van bodem- en luchtvervuiling zijn een feit, en hitte- of wateroverlast als gevolg van grote versteende regio's komt steeds vaker voor. 27% van de oppervlakte van het Vlaamse Gewest is nu al bebouwd. Bij 61% van de Belgische scholen is de luchtkwaliteit aan de schoolpoort zorgwekkend of ronduit slecht.⁸⁶ Deze trends zullen zich in de toekomst enkel sterker voortzetten. Het woon-werkverkeer gebeurt nog steeds voornamelijk met de auto en het aantal kinderen dat zelfstandig naar school gaat, is afgenomen. Terwijl in 2000 nog 40% van de kinderen met de fiets naar school ging, is dit in 2016 nog maar 31%.⁸⁷

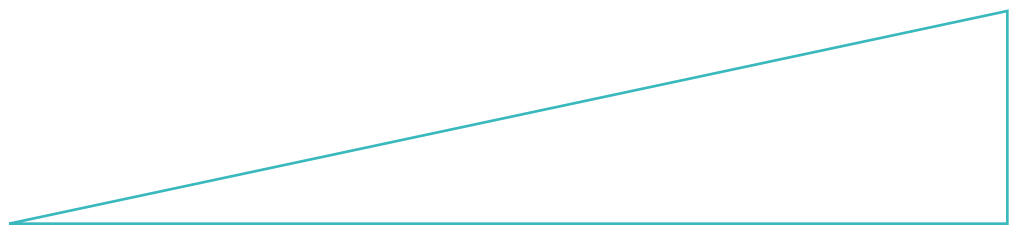
41

⁸³ Federaal planbureau, 2019

⁸⁴ VRIND, 2017

⁸⁵ Memorandum Vlaamse jeugdraad, 2018

⁸⁶ Memorandum Vlaamse Jeugdraad, 2018

DIRECTE OMGEVING

Ruimte

Steeds meer speelruimte van kinderen en jongeren verdwijnt. Wanneer er open ruimte is, zijn ze vaak niet welkom of gewild om hier vrijuit te spelen. Uit onderzoek is gebleken dat spelende kinderen steeds vaker als overlast worden beschouwd. In de Sinterklaasverklaring van de Vlaamse Jeugdtraad zegt een van de bevroegde kinderen het volgende: "Je mag niet spelen op straat of in een veld. Op speelplaatsen staan hekken en ligt beton. Overal komen nieuwe wijken bij. We kunnen nergens meer spelen. Ze zeggen van ons dat we te veel binnen zitten, maar waar mag het nog?" In 2013 gaf 69,1% van de Vlaamse jongeren tussen 14 en 25 jaar aan minstens één keer per maand vrienden in de publieke ruimte te ontmoeten.⁸⁸ In 2018 was dit nog slechts 58%.⁸⁹ Dit is een significante daling.

Er is nood aan een multifunctioneel ruimtegebruik, inclusieve plekken waar alle generaties en kwetsbare jongeren kunnen samenkomen. Kinderen en jongeren geven aan dat ze meer groen willen in de steden. Kindvriendelijke steden en gemeenten moeten de norm worden en de buurt moet antwoorden bieden op de zorgnoden van de bewoners. Meer dan ooit moet een stad leefbaar en aantrekkelijk zijn.

Wonen

260.000 kinderen groeien op zonder basiscomfort in Vlaanderen. In 2014 was het aantal Vlaamse kinderen onder de 18 jaar die in een woning met materiële deprivatie of gebrek aan ruimte wonen 20%. Dit percentage steeg naar 27% in 2017. Voor de jongeren tussen de 18 en 24 jaar steeg het percentage van 19% in 2014 naar 22% in 2017.⁹⁰ Dit heeft een grote impact op het welzijn van kinderen en leidt tot gezondheidsproblemen en angst. Wonen is een basisrecht dat ingeschreven staat in de Belgische Grondwet, het mensenrechtenverdrag en in het internationaal en Europees recht. De schrijnende situaties die nog zo veel voorkomen zijn de welvarendheid van Vlaanderen onwaardig. Vandaag blijft betaalbaar wonen een groot probleem in Vlaanderen. Co-housingprojecten van jongeren moeten beter ondersteund en aangemoedigd worden. Extra belangstelling hoort te gaan naar jongeren die de jeugdhulp verlaten en een hoog risico hebben op dak- en thuisloosheid.⁹¹

⁸⁷ Beleidsadvies KeKi, 2018

⁸⁸ JOP-monitor III. 2013

⁸⁹ JOP-monitor IV. 2018

⁹⁰ U-SILC 2014, 2015, 2016, 2017

⁹¹ Beleidsadvies KeKi, 2018

Mobiliteit

Kinderen en jongeren moeten op een gemakkelijke manier op plekken geraken die belangrijk voor hen zijn. Ze nemen dagelijks deel aan het verkeer en de verkeersveiligheid is er in de afgelopen jaren drastisch op achteruit gegaan door de enorme opkomst van de auto. Volwassen inwoners van de dertien Vlaamse centrumsteden beantwoordden de vraag: “Kunnen kinderen zich zelfstandig verplaatsen?”. Het percentage personen die het (helemaal) eens waren met deze stelling daalde van 42% in 2014 naar 38% in 2017. 42% gaf aan dat kinderen zich volgens hen niet veilig konden verplaatsen.⁹²

Er wordt heel weinig rekening gehouden met de jonge weggebruikers. Kinderen en jongeren pleiten voor meer en betere fietspaden. Minder kinderen gaan met de fiets naar school, onder andere omdat steden gevaarlijker zijn geworden. Bredere fietspaden zijn een must voor kinderen met een handicap en om de samenleving inclusiever te maken. Kinderen en jongeren pleiten ook voor een beter, hygiënischer en stipter openbaar vervoer.

Een goedkoper aanbod dat aantrekkelijk is voor alle kinderen en jongeren. Een duurzaam en jeugdgericht mobiliteitsbeleid dringt zich op.

Klimaat

Kinderen en jongeren liggen wakker van het veranderende klimaat. Ze hebben het gevoel dat de verantwoordelijkheid naar hen wordt doorgeschoven. Er moet een draagvlak worden gevonden in de hele maatschappij waarbij alle beleidsdomeinen zich inzetten voor hetzelfde doel. Een ambitieus beleid dat niet langer uitstelt en nu actie onderneemt. Jongeren zijn bereid duurzamer te consumeren, maar voelen dat ze hier niet altijd de keuze toe krijgen.

In een bevraging in 2018 gaf 5,4 % van de jongeren tussen de 14-25 jaar aan passief, actief of organiserend deelnemer te zijn van een vereniging of actiegroep rond milieu, dierenrechten of duurzame voeding (zoals WWF, Greenpeace, Natuurpunt, EVA, voedselteams,⁹³ ...). Dit was 6% in 2013.⁹⁴ 36,8% van de bevroegde jongeren gaf aan het afgelopen jaar een product gekocht te hebben juist omdat het op een milieu- of diervriendelijke manier gemaakt is of omdat ze garanties kregen dat het product in goede arbeidsomstandigheden gemaakt werd (t.o.v. 35,1% in 2013⁹⁵). 26% gaf aan het afgelopen jaar een product van een bepaald bedrijf of uit een bepaald land bewust niet gekocht te hebben omdat ze problemen hadden met het bedrijf, het land of de manier waarop het werd gemaakt.⁹⁶

Dit toont aan dat kinderen en jongeren zelf actief op zoek gaan naar duurzame keuzes.

⁹²Stadsmonitor, 2017

⁹³JOP-monitor IV. 2018

De financiële drempel om duurzame keuzes te maken is nog steeds te groot. De Vlaamse overheid dient deze duurzame productie en consumptie te promoten en faciliteren.

Kinderen en jongeren moeten meer en betere informatie over het klimaat en de omgeving krijgen. Er bestaan veel misverstanden onder de jeugd die moeten worden weggewerkt. Een van de EU Youth Goals luidt “een duurzaam en groen Europa”. De jonge generatie zal de ‘actor of change’ zijn. Op school en daarbuiten moeten kinderen en jongeren duurzaam gedrag leren.

Kinderrechtenkader

Het Comité voor de Rechten van het Kind stelt dat de luchtvervuiling in Vlaanderen op een hoog niveau staat. Dit heeft een slechte impact op de gezondheid van kinderen en veroorzaakt astma en andere ziektes aan de luchtwegen. Het comité raadt aan een onderzoek hiernaar uit te voeren en een strategie te bedenken om dit verder tegen te gaan.

⁹⁴JOP-monitor III. 2013

⁹⁵JOP-monitor III. 2013

⁹⁶JOP-monitor IV. 2018

AAN DE SLAG!

Doel: Jongeren een eerste keer laten kennismaken met de 7 thema's die in aanmerking komen voor het nieuwe Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. Aan de hand van deze methodiek verzamel je argumenten van jongeren over de 7 thema's die in deze brochure worden voorgesteld. Kom hun mening vertegenwoordigen of maak ze warm om samen met jou deel te nemen aan het **#Groteprioriteitendebat** op 26 april 2019.

Leeftijd: Deze methodiek is geschikt voor jongeren vanaf 16 jaar, maar je mag uiteraard ook zelf een manier bedenken om de ideeën van kinderen en jongeren -16 te verzamelen!

Materiaal:

Een flap om zeven keer af te printen of over te tekenen op groot formaat.

Speelkaarten voor de 7 thema's: af te printen en uit te knippen.

Schrijfgierief.

Aanpak:

1. **Neem aandachtig de brochure door** en communiceer duidelijk naar de jongeren waar je mee aan de slag gaat wat het doel van dit 'spel' is. Aan de hand van de gegevens op de speelkaarten, willen we jongeren laten nadenken over doelstellingen en mogelijke acties om de doelstellingen te bereiken. **Voorzie voor het gesprek minstens 90 minuten.**

2. Leg het materiaal klaar: leg de 7 flappen klaar en knip alle speelkaarten uit. Leg deze ook op tafel. Wij raden aan om met alle 7 flappen en alle speelkaarten aan de slag te gaan, zo is het spel afwisselend en daagt het de jongeren uit om over de verschillende thema's na te denken en niet enkel over hun 'favoriete' of meest gekende thema. Wens je echter de duur van het spel in te korten, kan je nog altijd kiezen om een aantal flappen niet te gebruiken. Let er dan wel op dat je de juiste speelkaarten uitknipt (passend bij de flappen die je kiest om te gebruiken).

3. Laat één van de deelnemers een kaart kiezen uit de stapel. De deelnemer leest luidop voor wat er op de kaart staat en zegt ook tot welk thema deze kaart behoort. Per thema zijn er 5 kaarten met op elke kaart een feit over dit thema. Per thema is er ook een blanco kaart of 'joker'. Als een deelnemer deze kaart trekt kan hij/zij zelf een feit aankaarten dat hem/haar na aan het hart ligt (waar lig jij nu wakker van als het over dit thema gaat?).

4. Vervolgens legt de deelnemer de kaart op de bijhorende flap. Op basis van het feit dat op de speelkaart staat, denkt de groep kort na over de ideale toekomst en noteert dit op de flap. Als begeleider kan je aan de jongeren enkele stimulerende vragen stellen, bijvoorbeeld: Als jullie de leiders van het land waren, hoe zouden jullie dan willen dat de toekomst er uit zou zien, gebaseerd op dit feit? Wat zouden jullie veranderen om de toekomst voor jongeren te verbeteren?

5. Laat een andere deelnemer een andere kaart trekken en herhaal de vorige stap. Doe dit met alle kaarten en droom erop los.

6. Als alle kaarten op een bijhorende flap liggen is het tijd om iets concreter en down to earth te gaan nadenken. Kies 1 flap/thema uit en bekijk in groep het droombeeld dat geschetst staat van de ideale toekomst. Vraag dan aan de deelnemers om concretere acties te bedenken om deze droomtoekomst te realiseren.

7. Doe dit voor elke flap en noteer telkens de acties op de daarvoor voorziene plaats op de flap.

8. Om af te sluiten, vraag je aan de jongeren welk van de 7 thema's/ flappen zij het belangrijkste vinden. Laat hen de 7 flappen in volgorde van belang leggen.

9. Neem een originele foto van jullie denkproces en/of grote prioriteiten en post je resultaat op social media met de hashtag #Groteprioriteitendebat.

In 2017 waren er in het Vlaamse Gewest 7,2% jongeren van 15 tot 24 jaar die niet aan het werk waren en geen onderwijs of opleiding volgden.

#Groteprioriteitendebat

Jongeren geven aan dat het onderwijs hen niet voldoende voorbereidt op de arbeidsmarkt, dat ze een gebrek aan ervaring hebben en dat er een te sterke focus ligt op diploma's.

#Groteprioriteitendebat

10,4% van de Vlaamse jongeren verlaat vroegtijdig de schoolbanken.

#Groteprioriteitendebat

Jongeren hebben informatie en begeleiding op maat nodig, waarbij de zoektocht naar de juiste opleiding en werk vertrekt vanuit de jongere zelf, eerder dan vanuit een openstaande vacature.

#Groteprioriteitendebat

43% van de jongvolwassenen verwacht dat zij de werkzekerheid van hun ouders niet zullen evenaren.

#Groteprioriteitendebat

#Groteprioriteitendebat

Kinderen en jongeren missen kennis over de democratie, de rechtstaat en hun eigen rechten als kind.

#Groteprioriteitendebat

Jongeren vinden dat ze te weinig inspraak hebben op school.

#Groteprioriteitendebat

Jongeren ervaren teveel sociale druk, waarbij iedereen het ideale beeld van zichzelf wil creëren op sociale media.

#Groteprioriteitendebat

Vrijwilligers raken ontmoedigd door de grote administratieve last.

#Groteprioriteitendebat

#Groteprioriteitendebat

Jongeren krijgen via social media vaak een vertekend beeld van de werkelijkheid waarbij ze vooral meningen en berichten te zien krijgen die aansluiten bij hun eigen interesses.

#Groteprioriteitendebat

Het exacte aantal kinderen met een handicap in België en Vlaanderen is onbekend.

#Groteprioriteitendebat

Er is een tekort aan psychologische hulp en geestelijke gezondheidszorg voor vluchtelingenkinderen en kinderen in migratie.

#Groteprioriteitendebat

Diversiteit in het jeugdwerk is nog té beperkt.

#Groteprioriteitendebat

Als het op gender aankomt, denken we nog té sterk in een traditionele man-vrouw verdeling.

#Groteprioriteitendebat

Kinderen en jongeren met een andere etnisch-culturele achtergrond worden vaak geconfronteerd met drempels, vooroordelen en onwetendheid.

#Groteprioriteitendebat

#Groteprioriteitendebat

Steeds minder jongeren zijn tevreden over hun leven.

#Groteprioriteitendebat

Gemiddeld één op de vijf 10- tot 18-jarigen op Vlaamse scholen is slachtoffer van pesten.

#Groteprioriteitendebat

Kinderen en jongeren worden vaak met geweld geconfronteerd, zowel online, op school, thuis, als in hun vrije tijd.

#Groteprioriteitendebat

Uithuisplaatsing leidt vaak tot het tijdelijk verlaten van de school.

#Groteprioriteitendebat

#Groteprioriteitendebat

Veel kinderen en jongeren missen een vertrouwenspersoon in hun directe omgeving waarmee ze kunnen praten over zorgen, twijfels, stress.

#Groteprioriteitendebat

Meer dan 1 op 10 kinderen en jongeren in Vlaanderen leeft in armoede.

#Groteprioriteitendebat

Armoede zorgt voor uitsluiting van kinderen en jongeren op verschillende domeinen.

#Groteprioriteitendebat

Kwetsbare groepen participeren minder aan cultuur, sport en het verenigingsleven en maken minder gebruik van internet.

#Groteprioriteitendebat

In Vlaanderen groeien 260.000 kinderen op in een woning zonder basiscomfort.

#Groteprioriteitendebat

#Groteprioriteitendebat

Jongeren uit gezinnen met een lagere socio-economische status, met een migratieachtergrond en waarvan de thuistaal niet het Nederlands is, hebben meer kans om problemen tegen te komen op school.

#Groteprioriteitendebat

Het percentage jongeren dat aan het jeugdwerk deelneemt is op 5 jaar tijd gedaald van 20% naar 18%.

#Groteprioriteitendebat

Voor kwetsbare jongeren wordt vrijetijdsbeleving vaak als een luxeproduct gezien.

#Groteprioriteitendebat

Een kwart van de sociaaleconomisch achtergestelde jongeren is nooit lid geweest van een sportclub.

#Groteprioriteitendebat

Jongeren met laaggeschoolde ouders, jongeren uit BSO, jongeren uit gezinnen met een relatief lage materiële welvaart, jongeren van allochtone afkomst en (moslim)meisjes zijn minder vaak lid van een vereniging.

#Groteprioriteitendebat

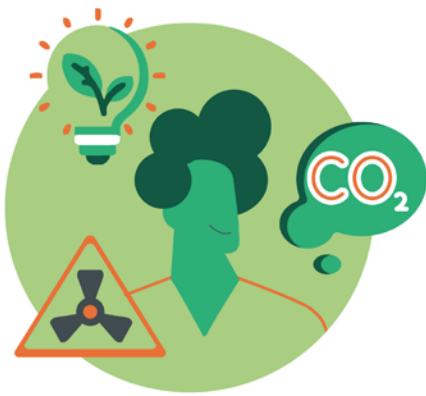
#Groteprioriteitendebat

Er wordt nog te weinig samengewerkt tussen opvangvoorzieningen, scholen, cultuur-, recreatie-, vrijetijds-, jeugd- en sportinitiatieven, deeltijds kunstonderwijs enz.

#Groteprioriteitendebat

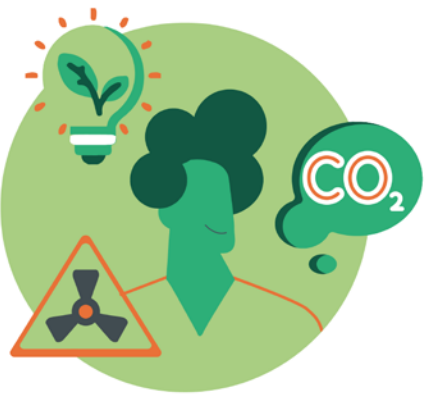
98% van de jongeren ligt wakker van de klimaatverandering en 75% vindt dat de overheid niet genoeg doet tegen klimaatopwarming.

#Groteprioriteitendebat

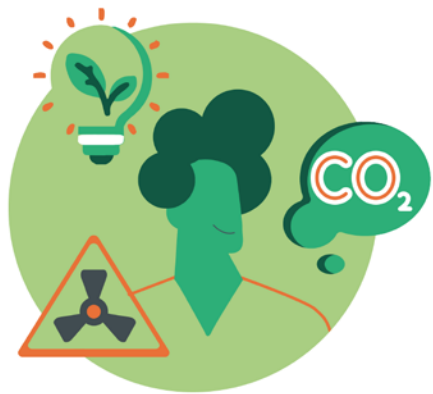
Bij 61% van de Belgische scholen is de luchtkwaliteit aan de schoolpoort zorgwekkend of ronduit slecht.

#Groteprioriteitendebat

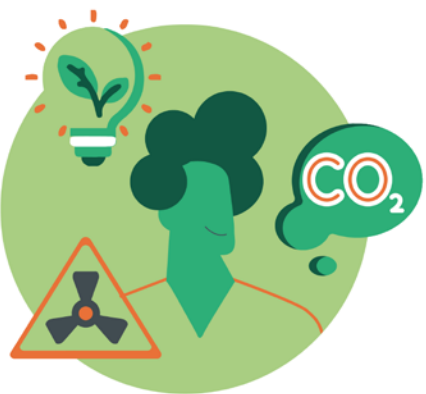
Minder kinderen gaan met de fiets naar school, onder andere omdat steden gevaarlijker zijn geworden.

#Groteprioriteitendebat

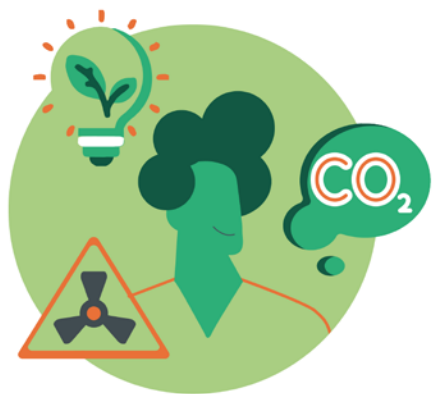

Duurzame keuzes maken is voor heel veel kinderen en jongeren nog steeds te duur.

#Groteprioriteitendebat

#Groteprioriteitendebat

Spelende kinderen worden steeds meer als overlast beschouwd.

#Groteprioriteitendebat

Omcirkel het thema

leg hier je speelkaarten

Jouw ideale toekomst

Acties om die toekomst te realiseren

De brochure 'Groteprioriteitendebat. Laat je stem horen!' is een uitgave van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Samenstelling

Deze brochure is tot stand gekomen op basis van de omgevingsanalyse Jeugd en de input uit de Reflectiegroep Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid, bestaande uit alle aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid uit de Vlaamse administratie en actoren uit de bovenbouw van de jeugd- en kinderrechtensector. Het maakt onderdeel uit van een participatief traject naar het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024, zoals bepaald in het decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid van 20 januari 2012.

Vormgeving

Spindokter

Verantwoordelijke uitgever

Luc Delrue
Secretaris-Generaal
Departement Cultuur, Jeugd en Media
Arenbergstraat 9
1000 Brussel

Wettelijk depotnummer

D/2019/3241/065

